Verbatim records

XIII Riigikogu, V Istungjärk, Täiskogu korraline istung

Wednesday, 31.05.2017, 14:00

Edited

14:00 Istungi rakendamine
1. 14:02 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu (414 SE) esimene lugemine
2. 14:56 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse, millega tugevdatakse parlamentaarset kontrolli, eelnõu (402 SE) esimene lugemine
3. 15:17 Tolliseaduse eelnõu (374 SE) kolmas lugemine
4. 15:20 Riigikaitseseaduse § 7 muutmise seaduse eelnõu (438 SE) kolmas lugemine
5. 15:24 Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu (380 SE) kolmas lugemine
6. 15:26 Riigikogu otsuse ""Eesti julgeolekupoliitika alused" heakskiitmine" eelnõu (395 OE) teine lugemine
7. 15:32 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 655/2014, millega luuakse pangakontode Euroopa arestimismääruse menetlus, et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusasjades, rakendamine ning inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokollist nr 16 tuleneva menetluse loomine) eelnõu (404 SE) teine lugemine
8. 15:48 Liiklusseaduse, liikluskindlustuse seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (406 SE) teine lugemine
9. 15:54 Lõhkematerjaliseaduse eelnõu (418 SE) teine lugemine
10. 16:00 Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (428 SE) teine lugemine
11. 16:12 Loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (445 SE) esimene lugemine
12. 16:55 Ühtset patendikohut käsitleva lepingu ja ühtse patendikohtu Põhjamaade ja Balti riikide piirkondliku talituse asutamise kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu (441 SE) esimene lugemine
13. 17:01 Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (440 SE) esimene lugemine
14. 17:07 Atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu (462 SE) esimene lugemine
15. 17:16 Atmosfääriõhu kaitse seaduse ja keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu (464 SE) esimene lugemine
16. 17:29 Kiirgusseaduse muutmise seaduse eelnõu (463 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:01 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame kolmapäevast istungit. Kellel on soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi? Kellelgi ei ole. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Hetkel on täiskogus kohal 71 Riigikogu liiget.

---

1. 14:02 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu (414 SE) esimene lugemine

14:02 Esimees Eiki Nestor

Läheme edasi nädala päevakorraga. Ja järgmisena on meie päevakorras eelnõu, mille on esitanud Riigikogu liikmed Igor Gräzin, Arno Sild, Artur Talvik ja Oudekki Loone. Tegemist on Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu 414 esimese lugemisega. Algatajate nimel Igor Gräzin, palun!

14:02 Igor Gräzin
Austatud kolleegid! (Juhataja helistab kella.)

14:02 Esimees Eiki Nestor
Tähelepanu, Igor Gräzin räägib!

14:02 Igor Gräzin
Just! Ühesõnaga, see parandus on tegelikult tehniline ja siin nagu ei peakski õieti üldse mitte millestki rääkima. See on n-ö globaalsele tasandile tõusnud lihtsalt sellepärast, et Riigikogu kodu- ja töökord on seadus. Ja seda tuleb tõepoolest kompetentsi järgi vaadelda põhiseaduskomisjonis, mis teeb sellest juriidilises mõttes väga kaaluka seaduse.
Ma tuletan meelde, mis on selle tehnilise paranduse esialgne mõte. Vastavalt seadusele on meil terve rida komisjone ja nende hulgas on üks tähtsamaid ELAK – Euroopa Liidu asjade komisjon. Ettepanek on asendada selle komisjoni praegune nimi, arvestades kujunenud asjaolusid, Euroopa Liidu ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi asjade komisjoniga. Miks? Ma arvan, et ma pean siin tsiteerima Hanno Pevkurit, kes on öelnud, et minevikku vaatamine ei aita, edasi viib vaid pilk tulevikku. Kuidas me seda praegust olukorda Euroopas ka ei vaataks, fakt on see, et Barroso-aegset, omaaegset Euroopa Liitu lihtsalt enam ei ole ja ta enam tagasi ka ei tule. Ja selles mõttes ei saa Euroopa Liidu asjade komisjon enam tegelda Euroopa Liidu asjadega nii, nagu ta vanasti tegeles.
Üks vastuväide sellele parandusele seisneb selles, et tehniliselt võttes on Suurbritannia ka peale Brexitit endiselt Euroopa Liidu liige. See vastab tõele. Aga vastuseks tsiteerin Junckerit, kes on öelnud, et südames on nad juba ära läinud. See tähendab juriidiliselt tegelikult sama, mis juhtub näiteks abielude puhul, kui on käimas lahutus. Siis lihtsalt ei võeta enam mitmesuguseid uusi kohustusi. Lahutuse protsessi käigus ei saa näiteks osta kinnisvara, üldiselt on välistatud suuremad liisingud jne. Nii et praegu on Suurbritannia ja Euroopa Liidu vahekord nagu lahutuse ajal. Jah, formaalselt on ta veel liidus, aga sisuliselt ta seal enam ei ole.
Kui me vaatame poliitilisi avaldusi, mis on tehtud seoses Brexitiga, siis nii kurb kui see ka ei ole, tuleb meil möönda ühte lihtsat asja: meil on juriidiliselt tegemist kahe poolega. Euroopa liidrite – eeskätt muidugi Junckerilt, keda ei ole üldse võimalik taltsutada, aga aeg-ajalt ka teistelt – märkused, mis tulevad Inglismaa aadressil, on ikkagi äärmiselt negatiivsed ja sapised. Kas te näete, kuidas ajakirjanduses kiputakse parastama igat asja, mis Inglismaal halvasti läheb? Neil ei õnnestunud, seal ei toimunud, krahh on tulemas, aga veel ei ole tulnud jne.
Ühesõnaga, me oleme nagu automaatselt valinud poole olukorras, kus meie liitlaseks on ka teine pool. Tsiteerin Hvostovi tänasest Eesti Ekspressist. Ta ütleb seda Ameerika, põhimõtteliselt Angloameerika kohta, et Eestile on vajalikud mõlemad: Saksamaa – see on Euroopa Liit, Angloameerika – see on NATO. Kas me saame eelistada ühte teisele? Ja kas Eestil on üldse mingisugune sisuline huvi võtta pool läbirääkimistes, mis vähemalt Euroopa Liidu mõningate juhtide arvates ei lähe kergelt? Kas ma pean kordama Tuski ja temasuguste väljendeid selle kohta, et Brexit tuleb raske, kerget Brexitit ei tule, küll britid alles kahetsevad jne? Kusjuures seda öeldakse Manchesteri tragöödia taustal, mis on alatus kuubis. Aga mööngem, et eks Nigel Farage on tegelikult ka eurooplaste kohta asju öelnud.
Kuidas ka ei oleks, aga see on see, mida iga jurist, juriskonsult ja advokaat ütleb: see on klassikaline läbirääkimiste situatsioon. Ühed tahavad ühte, teised tahavad teist, ühed saavad, teised ei saa ning lõpuks tuleb rahu ja kõik saab korda. Aga ma ei arva, et Eesti poliitilistes, strateegilistes huvides on valida üks pool ja olla teise poole vastu.
Üks küsimus, mis veel üles kerkis, kui seda asja põhiseaduskomisjonis arutati, oli selline, et kui me nüüd Suurbritannia eraldi ära märgime, siis mispärast just nimelt Suurbritannia. Võib-olla on teisigi Euroopa Liidu väliseid riike, kellega me asju ajame, näiteks Moldova. Mart märkis just Moldovat ja ma ei mäleta, mis riike veel. Vaat siin on üks vahe. Moldovaga seovad meid Richard Rohu sõjamemuaarid soomusrongi päevadelt, Inglismaa laevastik oli siiski Tallinna lahes. Inglismaa on olnud Eesti jaoks klassikaline strateegiline partner vähemalt sajandi ja ma loodan, et ta jääb selleks ka edaspidi. Ei maksa

unustada, et praegu viibivad Eesti territooriumil ka inglaste väed. Ja ma arvan, et juba ajalooline relvavendlus sunnib meid mõtlema sellele, et Inglismaa on ka Brexiti järel meie jaoks oluline partner. Veel üks vahetegu – kui me nüüd Suurbritannia siin ära märgime, siis miks me ei märgi ära selliseid riike, kellega meil on ka head suhted, aga kes ei ole Euroopa Liidu liikmed, nagu näiteks Norra ja Šveits? Väga hea küsimus. Norraga seob meid NATO, Šveitsiga on Euroopa majandus ühenduses. Vaadake, siin on üks väga põhimõtteline vahe. Šveits ei ole endine Euroopa Liidu riik, nagu ei ole seda ka Norra. Teiste sõnadega, kui me hakkame seadusi vaatama, siis ühelt poolt on meil Inglise seadusandlus, mis on 80% seesama mis Euroopa Liidus ja kust hakatakse nüüd seadusi vähemaks võtma, samas kui Norra ja Šveitsi integratsiooni puhul on Norra seadused ja Šveitsi seadused, millele hakatakse Euroopa Liidu seadusi juurde panema. Mehhanism on vastupidine. Ehk meie Euroopa Liidu asjade komisjon seisab reaalse fakti ees, et nad peavad tegelema Euroopa Liidu asjadega, esindades ühelt poolt Euroopa Liitu ja Eestit, aga teiselt poolt ka meie ajaloolist strateegilist liitlast, ühte kõige lähemat sõpra Suurbritanniat, kes on nende läbirääkimiste vastaspool.
Aga mis seal ikka, ega see nime muutus üksinda ju meie poliitikat ei muuda. Samas ma arvan, et see oleks äratundmine ja signaal, et me tunnustame ja saame aru, et Euroopas midagi toimub, et me ei ole seda maha maganud ja me valime oma positsiooni, olles sõbrad, liitlased ja kaasvõitlejad nii ühtedele kui ka teistele. Imelik, et ma sellest üldse nii palju räägin, aga olgu siis veel üks viimane asi. On ladinakeelne väljend *nomen est omen* – nimi on saatus. Matteuse evangeelium algab peale sellega, et alguses oli sõna ja sõnast sai tegu. Ja Charles Morrison on kirjutanud, et sõna ja tegu on üks ja sama. Meie arusaamine maailmast ja suhtumine algab tegelikult peale sellest hetkest, kui me oskame asju nimetada. Laps saab teadlikuks iseendast, kui ta esimest korda ütleb "mina", kui ta ütleb seda enda kohta, mitte kolmandas isikus – et mina olen teistmoodi. Sellest hetkest alates on väiksest olevusest saanud väike inimene. Selles mõttes omavad kõik sõnad, mida me kasutame, tähtsust. Ja ongi kõik.
Ma vist rääkisin enam-vähem ära ka selle, mis nad seal arutelul küsisid. Ah, õigus, ma ütlen veel seda ka – vot teeme koostööd –, et Euroopa Kontrollikoja esindaja Ken-Marti Vaher juhtis tähelepanu, et Euroopa Liidu asjade komisjon tegeleb Euroopa Liidu asjadega, mitte Euroopa asjadega, millega peaks tegelema väliskomisjon. Ma arvan, et see ei ole päris hea argument, sellepärast et väliskomisjon tegeleb ka Mongoolia, Vanuatu saarte ja ei tea kellega. Inglismaad sinna ritta minu arvates panna ei saa. Mart Nutt küsis Moldova kohta, millest me rääkisime, aga ta nimetas veel ka Ukrainat ja Andorrat, kes on sama tähtsad kui Inglismaa.
Ma ütlen selle ka ära, kuidas läks hääletus: neli olid selle poolt, et ei ole vaja ELAK-i nime muuta. Ja need olid Ken-Marti Vaher Euroopa Kontrollikojast, Mart Nutt, Anneli Ott ja Inara Luigas. Nemad ütlesid, et ei ole vaja muuta. Muutmise poolt olid Peeter Ernits (aitäh!), Jüri Adams (braavo!) ja Igor Gräzin. Ja Helmut Hallemaa jäi erapooletuks. Muide, juhin tähelepanu, et meie sügavalt austatud peaminister kutsub koalitsiooni ja opositsiooni üles koostööle. Vaadake, nii praegu ongi: selle paranduse esitasid kolm opositsioonierakonda ja peaministrierakond ning hääletamine läks täpselt samamoodi. Nii et see ongi parteideülene koostöö.

14:13 Esimees Eiki Nestor

Nii, aga nüüd tulevad küsimused eelnõu algatajale. Jaak Madison, palun!

14:13 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Hea ettekandja! See on väga põnev algatus. Ja ma tõesti arvan, et see on tervitatav asjale lähenemine uuest vaatevinklist. Mul aga tekib hoopis selline küsimus. Spekuleerime. Suurbritannia on praegu esimene, kes alustab läbirääkimisi lahkumiseks Euroopa Liidust ja hiljemalt maikuuks 2019 peaks need olema lõppenud. Kui aga mõne aasta jooksul juhtub näiteks Frexit või Itexit, lahkub Itaalia või mis iganes, st tuleb veel riike, kes lahkuvad, siis mis me nendega peale hakkame? Kas me hakkame siis neid riike järjest sinna Euroopa Liidu asjade komisjoni nimesse juurde panema? Itaalia on ka meie partner ja meile NATO-s tähtis riik, Prantsusmaaga me käime näiteks koos NATO ühisoperatsioonidel. Oskad sa selle kohta juba ettenägelikult midagi öelda, kui selliseid asju hakkab veel ette tulema? Euroopa Liit püsib ju savijalgadel ja kunagi ei tea, mis siin suures peres ja kogukonnas juhtuma hakkab.

14:14 Igor Gräzin

Ma ausalt öeldes arvan, et ega nad ei hakkagi ükshaaval ära minema – Euroopa Liit kukub tervikuna kokku ja siis ei saagi enam midagi nimetada. See ongi uut tüüpi Euroopa Liit. Muide, tunnistan, et see eelnõu on meil käigus kolmandat korda. Esimene sõnavariant oligi Euroopa Liidu ja sinna kunagi vanasti kuulunud riikide asjade komisjon, aga leiti, et see on juriidiliselt kohmakas. Aga iseenesest jah, miks mitte.
Kuid tegelikult ma ikkagi väidan, et brittide suhe Euroopaga on natukene teistsugune kui n-ö kontinentaaleurooplastel. Britid ei ole ennast päris eurooplasteks tegelikult peaaegu kunagi pidanud. Kujutage ise ette, et Briti kuninganna allub mingile komissarile komisjonis. Komisjon on Rooma õiguses hoolekanne hullude üle. Ja et nüüd Briti monarh allub Euroopa Komisjonile?! Ühesõnaga, jah, ma olen selle peale mõelnud, aga see mõtlemine pole mind edasi aidanud.

14:15 Esimees Eiki Nestor
Helmut Hallemaa, palun!

14:15 Helmut Hallemaa
Esimees! Aitäh, ettekandja, sulle omase värvika sõnavõtu eest! Kõigepealt üks täpsustus, et minu meelest on komisjoni esimees Ken-Marti Vaher homsest Euroopa Kontrollikojas, mitte tänasest. Aga mu küsimus puudutab sisulist poolt. Ma küsisin ka komisjonis sedasama asja. Siin ei ole ju ainult tehnilise küsimusega tegemist. Miks me ettevaatavalt jätame ühe asja tähelepanuta? Suurbritannia sees olev Šotimaa korraldab tõenäoliselt uue referendumi ja on ka deklareerinud, et tema taotleb ilmselt kõigist protseduuridest tulenevalt Euroopa Liidu liikme staatust. Miks me seda ei arvesta?

14:16 Igor Gräzin
Ma toon siin paralleelse näite meie naaberriigi Venemaaga. Erinevalt Venemaast Eesti Vabariik ei sekku mis tahes riigi siseasjadesse. Eesti ei soodusta oma sõnadega ei integratsiooni, separatismi ega mitte midagi. Šotlased ja inglased klaarivad oma asjad ise ära. Ma juhin tähelepanu, et see nimemuutus ei ole mitte tulevikku vaatav, vaid olevikku fikseeriv.
Brexit on ametlikult käiv protsess, mille on fikseerinud Briti kuninganna 16. märtsil oma allkirjaga. Ja kui sellest peaks veel puudu jääma, siis 8. juunil, muide, toimuvad Briti parlamendi erakorralised valimised, mille tulemused on sisuliselt ka ette teada. Aga see, mis juhtub edasi Inglismaal ja Suurbritannias – tead, see ei ole kahjuks või õnneks üldse meie asi. Me vaatame, mis toimub, ja me reageerime. Me ei dikteeri. Meil ei tohi olla sellist suurusehullustust, et me nüüd ühe nimemuutusega muudame Euroopa maakaarti.

14:17 Esimees Eiki Nestor
Andres Ammas, palun!

14:17 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Sa oled, Igor, täna teinud väikestviisi ajalugu. Sa tegid kaks ühes: tegid ettekande ja siis andsid põhjaliku, detailse ülevaate ka komisjonis toimunud arutelust. Ma pakun sulle võimalust teha kolm ühes. Kui sa ise saaksid endalt praegu midagi küsida, siis mida sa küsiksid? Ja siis sa võid muidugi sellele küsimusele ka vastata.

14:18 Igor Gräzin
Küsimus oli retooriline. Vaadake, kui ma lugesin ette, kes kuidas hääletas, siis mind tegelikult rabas siinsamas puldis üks asjaolu. Selle muudatuse poolt hääletajad – kolmest kaks – kuuluvad, ütleme, meie poliitika vanemasse generatsiooni. Kuidas saab olla niimoodi, et muudatusi teevad poliitikud, kes on poliitikas olnud vähemalt oma 30 aastat? Kus kohas on need noored, julged, homse Euroopa mehed!? Ega põlegi, ega ei olegi. Võib-olla Donald Trump – tubli, aitäh sulle, Oudekki! Aa, ma ütlesin noored mehed. *Okay, no insult please*! Ühesõnaga, kas tahate või mitte, aga Trump tegi ühe asja selgeks: noorus poliitikas ja tulevikku vaatamise julgus ei ole seotud sünniaastaga. Ma küsisin endalt, kas see on nii, ja vastasin, et jah, on.

14:19 Esimees Eiki Nestor
Peeter Ernits, palun!

14:19 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Okei, on, kuidas on selle nimega. Aga kas ei oleks targem panna selle nimeks Euroopa Liidu ja Euroopa Liidu emeriitliikmete komisjon? See annaks rohkem võimalusi.

14:19 Igor Gräzin
Ma ütlen, et see mõte jooksis korra läbi. Aga niigi mõned, kes on sellele muudatusele vastu, ütlevad, et see on pullitegemine. Tähendab, ma täiesti teadlikult püüan vältida igasugust võimalust tõlgendada seda kui midagi iroonilist või humoorikat jne. See on surmtõsine parandus. Siin oli juttu ELAK-ist homme jne. Tuleme Junckeri juurde tagasi, kes ütles, et südames on ta läinud. Sel ajal, kui ta juhtis koosolekut, oli ta südames juba mujal. Ja Euroopa Liidus nii ongi – tähtis on ju see, kus sa südames oled. Mis seal ikka, puhtalt iroonia vältimiseks on nii, nagu on.
Mis teeb selle asja tegelikult koomiliseks? See on pisikene parandus. See on tehniline parandus, mida võib-olla ei peakski siin arutama. Aga näed, kuna ta on n-ö juriidilise koha peal ja Brexit on meil ühel või teisel määral südames, siis on ta omandanud sellise ebaproportsionaalselt suure kaalu. See ongi see asi.

14:20 Esimees Eiki Nestor
Jaak Madison, palun!

14:20 Jaak Madison
Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Hea ettekandja, fantastiline sõnavõtt, fantastiline ettekanne! Ma ütleks, et nauditav. Ja mis mulle eriti meeldib, on muidugi see, kuidas sa tõid piltliku näite, et kas tõesti peaks Briti kuninganna hakkama Euroopa Komisjoni ees lömitama. Täiesti õige küsimus! Kui vaatan meie seltsimehi mõnes kohas, siis ikka päris piinlik hakkab selle lömitamise pärast.
Ajalooliselt vaadates on Suurbritannia alati olnud tasakaalustav jõud Euroopas, nii keskajal enne Vestfaali rahu, küll enne Viini rahukonverentsi. Suurbritannia on ka Euroopa Liidus olnud suur tasakaalustav jõud näiteks sakslaste ja prantslaste vastu. Nüüd hakkab see tasakaal nihkuma, kuna britid on otsustanud oma suveräänsuse taastada, iseseisvust suurendada. Nemad lähevad oma teed ja tekib uus risk – jõutasakaal võib liikuda hoopis sakslaste poole peale.
Kuid mul on ka ettepanek. Enne Euroopa Liidu liikmeks astumist oli meil parlamendis Euroopa asjade komisjon ja alles liikmeks saades tuli nimemuutus, st Euroopa Liidu asjade komisjon. Äkki oleks mõistlikum hoopis minna tagasi vanade aegade juurde ja panna uuesti Euroopa asjade komisjon?

14:22 Igor Gräzin
Väga hea mõte! See, muide, on ka see koht, millele Ken-Marti väga õigesti tähelepanu juhtis. Tähendab, see ongi Euroopa Liidu propaganda üks kõige koledamaid riukaid – see, et Euroopa Liit räägib justkui Euroopa nimel. Kusjuures Euroopa Liit ei räägi Euroopa nimel. Ta isegi ei räägi kaugeltki alati Euroopa Liidu huvides, vaid ta räägib alati teatud grupeeringute ja asjade huvides. Selles mõttes on sul muidugi absoluutselt õigus.
Teine küsimus on, kas me hakkame seda nüüd muutma või tegema. Võib-olla jääme oma traditsiooni juurde, aga, nagu öeldakse, oleme ettepanekuteks avatud ja valmis. Muide, kui me räägime Inglismaast – mulle praegu lihtsalt turgatas see meelde, kui sa rääkisid inglise traditsioonist –, siis ärme unustame ühte väikest asja: Eesti seost Inglismaaga. Inglismaa oli esimene, kes andis meile sissesõiduvabaduse. Soomlased siis veel mõtlesid, kuidas meisse suhtuda. Ja ma ei räägi teistest, kes mõtlesid, kas eestlast ikka tohib välismaale lasta või mitte. Inglased andsid sisuliselt esimesena Eestile viisavabaduse ja see on ka midagi väärt.

14:23 Esimees Eiki Nestor
Mihhail Stalnuhhin, palun!

14:23 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud kolleeg! Mul on kaks ühes küsimus. Üks lähtub sellest, et ega mul eesti keelega nii väga hästi ei ole. Ma võin ju sinu käest küsida, mida tähendab "-kond" sõnas "erakond", mis on selle tähendus. Mis vahe on ainsusel ja mitmusel? Ja kuidas saab üks erakonna liige, kes ei ole erakonna esimees, väljendada kogu erakonna arvamust, nagu sa meile siin teatasid? Teine osa küsimusest on see. Sa räägid, et Eesti ei sekku teiste asjadesse, aga sa oled siin mitmeid kordi hääletanud ja oma käega saatnud meie sõdureid ja ohvitsere Afganistani ja teistesse riikidesse. Kuidas siin selle loogikaga on?

14:24 Igor Gräzin
Hea, et sa sellele tähelepanu juhtisid. See ei ole erakonna arvamus. Küll aga ma olen sügavalt, filosoofiliselt nõus just nimelt kolleegi ja erakonna liikme Hanno Pevkuriga. Hanno Pevkur rõhutab kogu aeg, et eilset ei ole, ja kutsub üles alustama homsega, et meil on uus algus jne, jne. Ma lihtsalt kordan seda ideed, aga uus algus võib väljenduda mitut moodi.
Nüüd Eesti mittesekkumisest. Eesti ei ole läinud ei Afganistani ega kuskile mujale omapäi, vaid ta on läinud sinna koos oma NATO- või teiste koalitsioonipartneritega. Kusjuures Eesti ei ole neid koalitsioone juhtinud ega algatanud. See on tavaline, normaalne osalus rahvusvahelises sõjalises koostöös koos meie sõjaliste partneritega. Kusjuures ma ei nimetaks seda ausalt öeldes ka teise riigi siseasjadesse sekkumiseks. See ei ole teise riigi siseasjadesse sekkumine, vaid see on sõjaline sekkumine – nende vahel tuleb minu arvates siiski ka vahet teha. Me oleme sinna läinud relvade ja sõduritega.

14:25 Esimees Eiki Nestor
Helmut Hallemaa, palun!

14:25 Helmut Hallemaa
Aitäh, esimees! Hea kolleeg! Junckeri hinnangute koha pealt olen ma sinuga isegi nõus. Aga kui sa ütled, et see nimemuutus tuleneb praegusest olukorrast, siis kahes asjas ma sinuga nõus ei ole ja küsin su kommentaari. Üks on see, et ega Brexiti läbirääkimised ei kesta üks päev, need kestavad kindlasti oluliselt pikemat aega. Ja teiseks on šotlased tegelikult ammu deklareerinud liikumist nii Euroopa Liidu suunas kui ka ilmselt iseseisvast Suurbritanniast välja. Nii et meil ei ole seal võimalik enam eriti midagi mõjutada.

14:26 Igor Gräzin
Okei, ma siis veel kord täpsustan ühte väga konkreetset momenti. Britid ei ole öelnud, et me nüüd mõtiskleme, ehk hakkaks ära minema. Aga šotlased ütlevad, et proovime, hääletame nii, hääletame naa, vaatame, mis edasi saab, las Brexit lõpeb enne ära, siis teeme jne. Siin on põhimõtteline vahe sees. Brexit on otsustatud asi. Ma rõhutan, et kuninganna allkiri on väga tõsine asi ja otsus alustada läbirääkimisi vastavalt artiklile 50 on lan-ge-ta-tud. Punkt! Ja seda ei vaidlusta juriidiliselt mitte keegi. Samas, näiteks Šoti referendumi puhul me näeme, et see on kulgev poliitiline protsess, mida on minu arvates selgelt vara siin isegi arutada, veel vähem seoses nimemuutuse või millegi taolisega. Brexit on fakt. See toimub ja ei ole ühtegi riiki Euroopas, kes seda eitaks.

14:27 Esimees Eiki Nestor
Eelnõu algatajale on veel üks küsimus. Arno Sild, palun!

14:27 Arno Sild
Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud kõneleja! Kuna sa minu käest ka selle allkirja välja pinnisid, siis ma tahan veel esitada ühe täpsustuse. Ma ei ole hästi nõus sellega, et sa ütled, et see on oleviku eelnõu. Ei ole, ikka tulevikuks on ka see eelnõu, mitte ainult olevikuks. Ega me ainult tänaseks seadusi ei tee. Me teeme seadusi selleks ka, et edasi elada. Või kuidas?

14:27 Igor Gräzin
Ma täpsustan. Jah, sul on absoluutselt õigus. See ongi tegelikult tuleviku eelnõu, mille võiks täna vastu võtta ja mis peegeldab ka tänast päeva. Teiseks, mis puudutab pinnimist, siis ma juhin tähelepanu, et

minusugune härda ja õrna südamega inimene ei pinni kunagi. Ma palusin alandlikult ja mul oli hea meel, et see eelnõu sulle meeldis.

14:28 Esimees Eiki Nestor

Nüüd on see asi ka selge ja küsimusi ka enam ei ole. Aitäh, Igor Gräzin! Komisjonipoolne ettekandja on põhiseaduskomisjoni aseesimees Jüri Adams. Palun!

14:28 Jüri Adams

Härra istungi juhataja! Lugupeetud rahvaesindajad! Põhimõtteliselt võiks seda eelnõu käsitleda väga kitsana. Mis siin siis on? Rühm Riigikogu liikmeid on esitanud ettepaneku, et Riigikogu ühe alatise komisjoni nimi muudetaks teistsuguseks, kui see praegu on. Ega komisjonide nimed ja nende töö sisu ei pea ju olema omavahel seotud. Ja kui nad oleksid näiteks esitanud ettepaneku nimetada Euroopa Liidu asjade komisjon ümber komisjoniks XYZ, siis formaalselt oleks see ju sama olnud, aga sisuliselt see ei oleks sama. Sisuliselt on küsimus ikkagi selles, et siin kaasneb hinnang sellele, kuidas Suurbritannia lahkub Euroopa Liidust, ja katse tulevikku ära aimata.
Ma markeerin mõnda probleemi, et küsimusi ennetada. Üks probleem on küsimus riigi nimest. Maailmas on riike, mille nimed on väga lihtsad, kus ei ole palju variante, näiteks on üks selline Eesti Vabariik või Suomen tasavalta. Põhimõtteliselt on meil ametlik täispikk nimi, mis koosneb kahest sõnast, ja seda saab veel lühendada, ütelda ainult Eesti. See maa, millest juttu on, kuulub aga riikide hulka, millel on erakordselt keeruline ja pikk nimi. Ma ei tea, kas keegi siin saalis olijatest üldse teab seda peast ja seda ei ole ka tõenäoliselt üldse vaja teada. Vaja on teada kahte asja: kuidas me seda kutsume ja kuidas me selle kirja paneme.
Eestlaste jaoks on üsna loomulik nimetada seda riiki Inglismaaks, kuigi me kõik teame, et Inglismaa on ajalooliselt ainult selle riigi üks osa. Euroopas ja ka selles riigis endas on läinud riigi nimena kasutusele ingliskeelne kahesõnaline väljend United Kingdom, mis on selle pika-pika nimetuse, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, alguses. Mis on nende tähendused? Suurbritannia on ühe saare nimi. Maailmas on olemas ka Väike Britannia, mis ei ole saar. See on poolsaar Loode-Prantsusmaal ja prantsuse keeles kutsutakse seda Bretagne'iks.
Saarel on ajalooliselt asunud kolm riiki, mis kuuluvad praegu United Kingdomi koosseisu. Need on Inglismaa, Wales ja Šotimaa. Nende juurde kuulub veel Põhja-Iirimaa, mis jäi Inglismaa koosseisu pärast seda, kui Iiri Vabariik iseseisvus. Sellessamas maadekobaras on veel La Manche'i väinas asuvad Normandia saared, mis on eraldi valdus. Ja kui ma nüüd ei eksi, siis Iirimaa ja Suurbritannia vahel asuv Mani saar on ka veel selles kobaras. Lisaks on veel ülemereterritooriumid. Eesti keeles on selle riigi pidulikuks, aga mitte liiga pikaks nimeks kujunenud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik.
Teine küsimus on selles Riigikogu komisjonis – Euroopa Liidu asjade komisjonis. Ma ei olnud Riigikogu liige siis, kui see komisjon ellu kutsuti. Olen küsinud, et millega see komisjon praegu tegeleb. Ja selgub, et ta kõigepealt tegeleb tõepoolest Euroopa Liidu ühisasjadega, aga ta on tegelenud ka Euroopa Liidu üksikute liikmesriikide asjadega, nagu näiteks vahepeal Kreeka probleemidega.
Samuti on ta tegelenud mitmesuguste muude, Euroopa Liidu liikmete hulka mittekuuluvate riikide probleemidega, eriti kui nad on natuke haakunud. Näiteks räägitakse Schengeni viisaruumi küsimuse puhul ka Norrast ja teistest Schengeni osadest. Aga komisjonis on jutuks olnud ka näiteks Ukraina ja Moldaavia probleemid. Kui ütelda, et nimetuse muutmine garanteeriks, et tulevikus arutatakse seal ka Inglismaa asju, või kui nimetust ei muudeta, siis seal Inglismaa asju kunagi ei arutata, siis minu arvates sellist järeldust siin otseselt teha ei saa.
Ma ei tahaks nõustuda algatajate esindaja tõlgendusega, kui ta ütles, mida väljendasid komisjoni liikmed oma hääletustulemusega. Hääletus toimus teisipäeval, 16. mail komisjoni koosolekul, kus seda eelnõu käsitleti. Ma arvan, et meil oleks ikkagi õigem formaalselt järeldada, et need inimesed, kes arvasid, et eelnõu tuleks esimesel lugemisel tagasi lükata, mõtlesidki seda, et see tuleks tagasi lükata. Siit ei tuleks teha mingisuguseid järeldusi nende inimeste suhtumise kohta Inglismaa lahkumise või mittelahkumise probleemidesse.
Nende inimeste puhul, kes arvasid, et eelnõu võiks esimese lugemise läbida ja jääda Riigikogu menetlusse teiseks lugemiseks, ei tuleks ka järeldada rohkemat kui ainult nende suhtumist, kuidas seda eelnõu edasi menetleda. Ja arvatavasti erapooletu arvamus ongi erapooletu arvamus. Küsimus sellest, mida meie arvame, mis saab edasi ja mis ei saa edasi, mis oleks õige ja mis oleks vale Euroopa Liidu edasise arengu mõttes – sellel hääletamisel eelnõu menetlemise üle ei ole tõenäoliselt mingisugust

olulist seost nende suurte küsimustega.
Põhiseaduskomisjoni ettepanek Riigikogu täiskogule on see eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata. Selle poolt hääletas 4 komisjoni liiget, 3 komisjoni liiget oli vastu ja 1 liige oli erapooletu. Härra Gräzin luges need nimed ette, nii et mul ei ole vaja seda korrata.

14:36 Esimees Eiki Nestor
Küsimused komisjonipoolsele ettekandjale. Andres Ammas, palun!

14:36 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Kas komisjoni istungil sai arutelu käigus selgeks – ja kui sai, siis palun jagage seda teadmist ka minuga! –, mis hetkel Inglismaa ehk Suurbritannia ehk Ühendkuningriik Euroopa Liidust lahkub või lahkunud on? Kuidas see otsus täpselt formuleeritakse? Millal on see ajahetk?

14:37 Jüri Adams
Me otseselt seda ei arutanud, aga see on oluline teema ka selle eelnõu kontekstis. Minu arvates ei ole kellelgi praegu väga head vastust sellele küsimusele, sellepärast et Euroopa Liidul ei ole sellist kogemust olnud. Üldine kogemus on rahvusvaheliste organisatsioonide puhul selline, et riigid lahkuvad sealt niimoodi, et kõigepealt nad annavad sisse lahkumisavalduse ning vastavalt aluslepingule pööratakse see lahkumisavaldus mingist hetkest peale n-ö teostamisele ja siis on riik välja astunud. Nüüd, kuidas toimub Inglismaa lahkumine ja mis on see moment, ei oska mina öelda. Sellepärast et kõik märgid näitavad, et Inglismaa jääb täieõigusliku liikmena väga paljudesse Euroopa Liidu, aga ka laiemalt mitmesugustesse koostöövormidesse tegutsema. Võib-olla on see siis see moment, kui lepitakse kokku või juristid leiavad, et Inglismaal ei ole enam eurovolinikku, kes oleks hääleõiguslik oma töös, või kui europarlamendist kaovad Inglismaalt valitud liikmed. Need ajahetked ei pea ju omavahel kokku sattuma.
Nii et tegelikult ei saa see väljaastumine minu prognoosi järgi kunagi olema mingisuguse ühe ajahetkega täpselt määratletav. Kindlasti ei saa öelda, et selleks hetkeks on kõik lõppenud ja tekib mingisugune täiesti uus olukord, mida varem ei ole olnud. Me tihtipeale kipume Euroopa Liitu juriidiliselt lihtsustama, et on ainult liikmesriigid ja ei midagi muud. Kui me vaatame poliitiliselt ja majanduslikult, siis paistab Euroopa Liit hoopis teistmoodi. Seal on pigem nagu mingisugused kontsentrilised ringid: kõige keskel on euroraha kasutavad riigid, siis tulevad Euroopa Liidu liikmesriigid tervikuna ja seejärel assotsieerunud riigid.
Euroopas on terve rida riike, kes *de facto* justkui oleksid Euroopa Liidu liikmed, aga samal ajal ei ole neil esindust ei Euroopa Parlamendis ega komisjonis, näiteks Norra ja Šveits. Minu arvates, kui püüda lihtsustatult ütelda, tähendab see Inglismaa lahkumine majanduslikus ja poliitilises mõttes tõenäoliselt seda, et Inglismaa paikneb n-ö üks aste laiemasse ringi ümber. Ega ta tegelikult kuskile ära ei kao.

14:41 Esimees Eiki Nestor
Krista Aru, palun!

14:41 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Millised olid ikkagi need põhjused ja põhjendused, miks komisjon eelnõu tagasi lükkas? Kas need olid eelkõige tehnilised või sisulised? Hääletuse tulemusi ja ka lõpptulemust me teame.

14:41 Jüri Adams
Komisjonis ei toimunud väga laialdast arutelu, kus me oleks saanud teada, mida komisjoni ühed või teised liikmed arvavad selle probleemi, Inglismaa lahkumise kohta üldiselt või mida nad arvavad Eesti ja Inglismaa tuleviku koostöövormide kohta. Mina oskan praegu anda ainult sellise vastuse, mis mulle siia kaasa antud tekstist tuleneb. Ja see on see, et komisjoni liikmete ühisosa paistab olevat see, et nad ei näe – enamik, kes otsustas – praeguses olukorras vajadust selle Riigikogu alatise komisjoni nime muuta.

14:42 Esimees Eiki Nestor

Igor Gräzin, palun!

14:42 Igor Gräzin

Kõik protsessid võtavad aega, aga paratamatult on ju juuras selline asi, et sa pead mingi joone kuskile tõmbama. Kas see on piisav joon, et 16. märtsil Suurbritannia kuninganna allkirjastas ja 29. märtsil peaminister deklareeris, et on algatatud artikkel 50? Ma vaatan praegu (siin on isegi *timetable)*, et juriidiliselt on viimane tähtaeg, kus detailid peavad paigas olema – põhimõtteline otsus on ju langetatud, siin ei ole enam midagi vaieldagi –, märts 2019.
Ma möönan, et vahepeal on kindlasti nii ja naa hääletamisi. Näed, Šotimaa ütles referendumil, et nemad ei taha kuskile ära minna, nemad jäävad ikka Inglismaale alles jne. Ja nüüd tulevad valimised. Nii et see protsess käib. Aga kas sa oled nõus, et selle protsessi juriidiline daatum on kindel, otsustatud 29. märtsil k.a?

14:43 Jüri Adams

Ma oskan ütelda ainult niimoodi: ma arvan, et avalikes huvides oleks hea, kui konkreetne daatum oleks olemas või kui ühte daatumit ei suudeta kokku leppida, oleks vähemalt mitu daatumit. Sellepärast, et on inimesi, kellel on mitmesugused huvid väljaspool seda protsessi. Näiteks võib neil olla käimas mingisugune kohtuprotsess ja selle vaidluse tulemus võib sõltuda sellest, mis ajal võetakse vastu kohtuotsus või mis ajal kehtivat õigust kohtuotsuse aluseks kasutatakse. Nii et teoreetiliselt ma näen ette, et sellised juhtumid võivad tulla ja need võivad olla tähtsad.
Lugupeetud rahvaesindaja Gräzin! Me siin aeg-ajalt läheme vanadesse aegadesse. Eesti Vabariigi tekkimise algusajast on üks kuulus lugu kohtukaasusest Inglismaal. Nimelt oli vaidlus selle üle, kellele kuulub ühel Inglismaal kinnipeetud laeval asunud vara. Kuna Eesti Vabariik oli ennast selleks hetkeks välja kuulutanud ja Inglismaa seda tunnustanud, siis otsustas kohus, et see vara tuleb anda Eestile üle. Ja minu teada oli sellel ka üsna suur tähendus vabadussõja edasisele kulgemisele. Kui Inglismaa ei olnuks aktsepteerinud seda kindlat kuupäeva, siis oleks kohtult võinud tulla hoopis teistsugune otsus. Nii et ma näen siin voorust – tähtajaline täpsus oleks igati eelistatud eriti kolmandate isikute puhul. Aga ma ei suuda isiklikult kujundada hinnangut nende kahe härra Gräzini väljapakutud kuupäeva suhtes: kas need on need õiged daatumid või kuidas see õige daatum kehtestada? Igal juhul on siin rohkem kui üks või kaks osapoolt. Siin on väga palju osapooli, kellega arutelu on alles algusfaasis.

14:46 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Jüri Adams! Põhiseaduskomisjoni ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Mihhail Stalnuhhin Keskerakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:46 Mihhail Stalnuhhin

Härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Mul on neli asja. Esimene punkt: tahan tänada kolleeg Jüri Adamsit, kes nii põhjalikult selgitas, kuidas Euroopas geograafiaga lood on. Isegi saared said nimetatud, mul pole vaja rääkida Jerseyst jne. Suur tänu!
Punkt kaks: selle seaduseelnõu suurim miinus on see, et see ei ole süsteemne. Kui algatajad oleks sisse pannud mingi skeemi, et me ei peaks selle juurde tagasi tulema, kui aasta pärast keegi veel *exit*'i sooritab, st asi muutuks automaatselt, siis võiks seda veel kaaluda. Aga iga kord ühe ja sama seaduse juurde tagasi tulla oleks kuidagi imelik.
Tänud neile, kes siin selle arutelu esimeses pooles osalesid. Mina sain näiteks palju targemaks, aga muidugi jäi üles ka küsimusi. Ma sain aru niiviisi, et sõjaline sekkumine ei ole poliitiline sekkumine ehk siis sõda ei ole ... Tähendab, fantastiline! Selle üle peab veel mõtlema ja protokolli vaatama – see oli väga huvitav.
Aga kokkuvõte sellest, kuidas see arutelu siin käis, võtaks koos kõnedega tõenäoliselt terve tunni. Miks ise midagi välja mõelda, kui keegi on kõik juba ära formuleerinud? Ma tsiteerin praegu Shakespeare'i. Palun vabandust, ma ei tea, kuidas see heas tõlkes välja näeb, aga üritan tõlkida nii, nagu oskan. Näidendit ma ei nimeta, see pidavat väga halba tähendama. Aga tõlge kõlab niiviisi. Mis on meie elu? Vaid üks novell, mille on ümber jutustanud mingi hull. Selles ümberjutustuses on palju sõnu, palju kirge, ainult ühte seal ei ole – seal pole mingit mõtet. Aitäh!

14:48 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel.

14:49 Jaak Madison

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Ma üldse ei plaaninud alguses tulla siia sõna võtma, kuid kuna see puudutab otseselt ka minu tööd seoses komisjoniga, kuhu ma kuulun, siis oleks vaja paar remarki teha ja fakte täpsustada.

Siin tekkis küsimus, et täpselt ei teata, kui kaua võtab aega Suurbritannia lahkumine Euroopa Liidust, millised on need täpsed daatumid. Tuleb öelda, et põhiseaduskomisjonis – ma ise ei olnud kahjuks sel päeval istungil, kui seda eelnõu komisjonis arutati – oleks kindlasti olnud vaja valgustada ka täpset ajakava, kuidas see protsess välja näeb. Seal ei ole midagi hägust ega selgusetut, see on aluslepingutega väga selgelt paika pandud. Artikkel 50 ütleb, et alates päevast, kui esitatakse avaldus Euroopa Liidust lahkumiseks, on selleks aega täpselt kaks aastat. Ja Suurbritannia on sellega kiirustanud, nii palju kui on võimalik olnud, et see protsess saaks läbi enne järgmise Euroopa Parlamendi valimisi. Uue parlamendi valivad juba 27 liikmesriigi valijad, ilma Suurbritanniata.

Nagu ka hea kolleeg Gräzin mainis, andis Suurbritannia peaminister Theresa May 29. märtsil k.a selle dokumendi üle ja see on fakt. Lahkumine tuleb, mitte mingeid tingimusi seal enam ei ole. Kaks aastat kestvad läbirääkimised tähendavad ainult seda, et arutatakse, kuidas jäävad suhted reguleerituks alates 2019. aasta märtsist. Kuidas lahendatakse kaubandussuhete küsimused? Kuidas lahendatakse inimeste vaba liikumisega seotud küsimused? Mis saab Euroopa Liidu kodanikest, kes praegu elavad Suurbritannias? Kuidas hakkab tulevikus toimuma tööjõu vaba liikumine? Mis saab neljast aluspõhimõttest Euroopa Liidus? Need kõik on nüansid, mis arutatakse läbi.

Näiteks homme on Eestis visiidil Euroopa Liidu poolne pealäbirääkija Michel Barnier. Ta on käinud juba üheksas liikmesriigis ja kümnes riik on Eesti, kuhu ta homme saabub. Arutatakse just nimelt samu teemasid ja seal ei ole midagi selgusetut ega hägust, kõik on väga kindlalt paika pandud. Seega ei pea paika arvamus, et võib-olla Suurbritannia ei lahku ja see eelnõu on alusetu. Suurbritannia lahkub.

Küsimus on muidugi nimes. Mulle väga meeldis Igori ettekanne, kus ta tõi reljeefselt välja selle, kas Briti monarh peaks alluma Euroopa Komisjonile ja Junckerile. Muidugi ei pea. Aga vaadates seda n-ö pugejalikkust Euroopa Liidus – enamiku liikmesriikide juhtkonnad ikkagi poevad nii mis hirmus Euroopa Liidu juhtkonnale ehk Euroopa Komisjonile –, hakkab piinlik küll. Vähemalt brittidel on sellest üpriski ükskõik, neid see ei kõiguta. Nemad teevad nii, nagu nemad tahavad, ja õigesti käituvad.

Nüüd eelnõu juurde. Igor, mulle see nimi ausalt öeldes ei meeldi, seda on jube keeruline kirjutada. Mis see lühend hakkaks olema? Praegu on hea lühend: ELAK ehk Euroopa Liidu asjade komisjon. Pole mingit probleemi – ükskõik, kuhu kirjutad ELAK, kõik saavad aru. Kuidas see pärast peaks hakkama välja nägema? See tekitab ainult uusi probleeme.

Vaatame ka komisjonis toimunud hääletuse tulemusi. Hääled jagunesid 4 : 3 : 1 ehk 4 komisjoni liiget toetas väljahääletamist, 3 toetas eelnõu teisele lugemisele saatmist ja 1 jäi erapooletuks. No ma ei tea, kui Kalle Muuli jääb erapooletuks ... Võiks ikka seisukoha võtta, kas tahad muuta või ei taha muuta. See, et pole nagu ei vedel ega kõva, ei kõlba ka kuskile. Minu meelest tuleks siin üldse kollane nupp vahel ära võtta. Mis mõttes on rahvasaadik erapooletu? Sa oled kas poolt või vastu ja kujundad oma seisukoha. Aga see selleks.

Ma arvan, et oleks mõistlik saata eelnõu teisele lugemisele, kuigi mulle isiklikult see nimi ei meeldi, aga vähemalt saab siis teha muudatusettepanekuid. Ja nagu ma ütlesin, ma oleksin täiesti nõus tegema muudatusettepaneku – ma võin selle ka isiklikult algatada – ja küsima ka allkirju (näiteks Igorilt), et teeme temast hoopis Euroopa asjade komisjoni. Tõesti, mulle põhimõtteliselt ei meeldi see, et Euroopa Liit on omastanud õiguse rääkida kogu Euroopa nimel.

Kui Urmas Paet Brüsselist ütleb, et EKRE ei ole piisavalt Euroopa-meelne, no siis andke andeks. Tema ei ole inimene, kes räägib Euroopa-meelsusest. Euroopa-meelsus tähendab ka Šveitsi, Norrat, Liechtensteini ja Andorrat – nemad on ka Euroopas. Meeldib see talle või mitte, aga Euroopa Liit ei ole ainuomandanud õigust rääkida Euroopa nimel. Kuna meil on väga tihedad koostöösuhted ka teiste riikidega, kes ei ole Euroopa Liidus või kes sealt nüüd lahkuvad, siis miks mitte minna ajaloos paar sammu tagasi, 1990-ndatesse, kui meil oligi Euroopa asjade komisjon. Mulle see väga meeldiks, lühend oleks ka päris viisakas – EAK. Mina oleks sellega täiesti nõus.

Seega, ma ei näe põhjust, miks peaks selle eelnõu välja hääletama. Pigem on see siin tervendav debatt,

st rääkida Euroopa Liidu olemusest ja võimalikust lõpust tulevikus. Nii et ma arvan, et me võiksime seda teisel lugemisel edasi arutada koos muudatusettepanekuga, natuke nime parandades, mugavamaks muutes, et see ei oleks niivõrd kohmakas. Aitäh!

14:53 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 414 esimesel lugemisel tagasi lükata. Seda ettepanekut on vaja hääletada.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele põhiseaduskomisjoni ettepaneku eelnõu 414 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Põhiseaduskomisjoni ettepanekut toetas 45 ja vastu oli 19 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Eelnõu 414 on esimesel lugemisel tagasi lükatud.

---

2. 14:56 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse, millega tugevdatakse parlamentaarset kontrolli, eelnõu (402 SE) esimene lugemine

14:56 Esimees Eiki Nestor

Ja juba olemegi järgmise päevakorrapunkti juures, milleks on Eesti Vabaerakonna fraktsiooni algatatud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse, millega tugevdatakse parlamentaarset kontrolli, eelnõu 402 esimene lugemine. Algatajate nimel Artur Talvik, palun!

14:57 Artur Talvik

Hea esimees! Head kolleegid! Mul on teile hea uudis. Vabaerakond on teid kuulda võtnud. Eelmine kord me tulime välja eelnõuga, selleks et uurimiskomisjonile n-ö hoobasid juurde anda, ja lisaks sunnirahale oli seal ka sundtoomise võimalus. Nüüd me oleme sisuliselt sama eelnõuga uuesti välja tulnud, aga sundtoomise sealt välja võtnud ja jätnud ainult sunniraha mehhanismi. Ehk tegemist on Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse, millega tugevdatakse parlamentaarset kontrolli, eelnõuga 402.
Asja mõte on see, et me oleme n-ö mittekuulekatele inimestele, kes ei soovi uurimiskomisjoni kohale tulla, määranud sunniraha kuni 8000 eurot. Ja seda sunniraha mehhanismi saab ka korduvalt kasutada, kui komisjoni ei ole kuulda võetud või dokumente kohale saadetud. Praeguses kodu- ja töökorra seaduses on kirjas, et väärteokaristuse korras saaks kohaldada 300-eurost trahvi ja menetlejaks on kohus. Kõik me teame, et see asi ei toimi. Selleks, et kohus seda menetlema hakkaks, peaks politsei tegema ka eeltööd, aga seda nad teha ei saa, kuna Riigikogus võib tekkida probleeme saadikupuutumatusega.
Ma loen teile ette mõned punktid, miks sunniraha kohaldamine on parem kui väärteokaristus. Esiteks on seda võimalik rakendada eesmärgi saavutamiseni, näiteks dokumentide kättesaamiseni. Ehk seda võib ühe juhtumi raames korduvalt rakendada, samal ajal kui väärteo eest saab karistuse määrata ainult üks kord. Väärteo puhul võib isik trahvi kinni maksta ja komisjoni korralduse ikkagi täitmata jätta. Sunniraha puhul võib kohustuse täitmata jätmine muutuda piisavalt keerukaks ja kulukaks, sundides siiski inimest kohustust täitma.
Teiseks, sunniraha ei ole oma definitsioonilt karistus, seda ei kanta karistusregistrisse. See võimaldab anda sunniraha määramise pädevuse ka mitteõiguskaitseorganile ning vältida ühiskonna kriminaliseerituse taseme tõusu. Eelnõu kustutab väärteokoosseisude kataloogist ühe koosseisu, andes oma panuse ühiskonna üldise kriminaliseerituse vähendamisse.
Kolmandaks, praegust olukorda, kus Riigikogu uurimiskomisjoni töö ei ole reaalselt riikliku sunniga tagatud, ei ole võimalik paremini lahendada kui sunniraha sisseviimisega. Kohus ei saa kehtivas õigusruumis seaduses sätestatud väärtegu algusest peale menetleda. Politseile menetluspädevuse andmine on problemaatiline põhjusel, et nad peavad siis kutsuma Riigikogu liikmeid ütlusi andma ning saama teavet Riigikogu arvutitest. See tähendab, et nad puutuvad kokku saadikupuutumatuse probleemiga.
Seega on toimiv sunniraha määramise kord ainuvõimalik lahendus. Vastasel juhul jääb uurimiskomisjoni töö riigi sunnijõuga katmata ja isikute vastutöötamise korral ei ole võimalik täita

seadusega ja põhiseadusega ettenähtud ülesannet. Umbes sarnane mehhanism on ka Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjonil. Nemad võivad kohaldada sunniraha lausa kuni 15 000 euro ulatuses. Aga täpsemalt, punktuaalsemalt on kõik kirjas eelnõu seletuskirjas, nii et palun kõigil sellega tutvuda. Ma loodan väga, et te seda eelnõu toetate. Tänan väga!

15:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Kas on soovi esitada ettekandjale küsimusi? Seda soovi ei ole. Aitäh! Kutsun kõnetooli ettekandjaks põhiseaduskomisjoni liikme Ivari Padari. Palun!

15:03 Ivari Padar

Tervist, lugupeetud härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Riigikogu põhiseaduskomisjon arutas seda eelnõu 8. mail 2017. Nagu härra Artur Talvik juba ütles, mõned kuud tagasi oli analoogilisele probleemile viitav eelnõu meil siin arutusel ja praeguses eelnõus ollakse varasemate sanktsioonidega võrreldes mõnevõrra leebem – piirdutakse ainult rahalise karistuse poolega.
Kui ma siin eelmine kord esinesin, siis ütlesin, et probleem on ju täiesti olemas. Me arutasime tookord, et põhiseaduskomisjon peaks sellega mõneti süvenenumalt ja rohkem tegelema. Ja põhiseaduskomisjon ongi paralleelselt teie eelnõuga teinud oma eelnõu, ettepaneku fraktsioonidele, kuidas võiks olukorda lahendada, kui uurimiskomisjonist soovitakse kõrvale hoida. Sellest tulenevalt oli meil sellel istungil arutusel kaks punkti korraga: see eelnõu, mille põhiseaduskomisjon esitas Riigikogu fraktsioonidele, ja samuti teie esitatud eelnõu.
Nüüd väljavõtteid protokollist, mis puudutavad konkreetselt teie esitatud eelnõu. Sõna sai härra Jüri Adams, kes ütles, et praktikas rakendatava sunnimeetme puudumine on Riigikogu uurimiskomisjone demoraliseerinud ning võtnud ära soovi neid moodustada. Härra Helmut Hallemaa leidis, et eelmise päevakorrapunkti all arutatud eelnõu kavand on põhjalikum ja läbimõeldum. Jutt on sellest eelnõu kavandist, mille me esitasime fraktsioonidele aruteluks ja mille puhul tuleb tagasiside 15. juuniks.
Jüri Adams leidis, et Vabaerakonna algatatud eelnõu on oluliselt lühem ja elegantsem trahvi suuruse poolest. Ma ei oska praegu vastata, sest vahepeal küsiti ka, kust on võetud just see määr, et trahvi suurus peaks olema kuni 8000 eurot. Arto Aas leidis, et eelnõuga kavandatav muudatus võib viia olukorrani, kus inimene ilmub sunnimeetme tulemusena uurimiskomisjoni ette, kuid ei anna ütlusi, ja et järgmisena soovitakse määrata trahv ka ütlustest keeldumise korral, mis on juba absurdne. Tema sõnul ei ole uurimiskomisjoni ette ilmumata jätmine suur probleem, inimesed on varem oma mitteilmumist ka põhjendanud, ja selle asemel tuleks tegelda olulisemate küsimustega.
Ja otsused: ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 17. maiks, teha ettepanek see tagasi lükata (selle poolt oli 9 ja vastu 1) ja määrata ettekandjaks põhiseaduskomisjoni liige Ivari Padar (konsensuslikult). Tänan teid!

15:06 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud ettekandja, teile küsimusi ei ole. Soovi korral avan läbirääkimised fraktsioonidele. Palun, Jüri Adams Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel!

15:07 Jüri Adams

Härra istungi juhataja! Ma kahjuks ei olnud kummagi ettekande ajal saalis. Nii et ma ei tea, kas ettekandjad nimetasid, et selle eelnõu tagasilükkamisel on veel üks komponent. Nimelt, põhiseaduskomisjoni osa liikmete või, ütleme, valitsuskoalitsiooni initsiatiiv teha sedasama tööd, aga natukene teistmoodi ja mitte Vabaerakonna, vaid iseenda nimel. Kui sellest juttu ei olnud, siis ma kiires korras refereerin.
Probleem on ju selles mõttes habemega, et esimest korda kerkis see minu mälestuse järgi üles siis, kui oli 1997. aasta ja Riigikogus töötas SIA erikomisjon. Selle komisjoni loomise algne põhjus seisnes selles, et Eesti tuntud poliitik Edgar Savisaar oli lindistanud omaenda vestlusi teiste poliitikutega ja vähemalt ühel juhtumil organiseerinud ka enda ja Reformierakonna tollase juhi Siim Kallase kokkusaamise videosalvestamise, ilma et Kallas oleks seda teadnud.
Võib-olla oleks see kõik jäänudki teadmata, aga vähemalt audiolindid olid olemas erafirmas nimega SIA, mis tegeles detektiivteenuste osutamisega, ja seal toimunud läbiotsimisel need leitigi. Loodud erikomisjon kutsus tookord välja väga erinevaid inimesi andma seletusi, mis need olid. Aga üks võtmeinformatsiooni kandja, nimelt Edgar Savisaar, teatas, et tema ei tule selle komisjoni ette. Ma

arvan, et seda olid talle soovitanud tolleaegsed nimekad Eesti advokaadid või juristid. Kuidas see nüüd täpselt oli, aga sellest hetkest peale oli Eestis määratud kõikide analoogiliste uurimiskomisjonide saatus: emb-kumb, kas nende töö kukub täielikult läbi või osutub ainult osaliselt edukaks.
Nii et peaaegu 20 aastat on olnud see probleem, kas Eesti parlamendil oma uurimiskomisjoni näol peab olema võimalus kutsuda välja inimesi, kellel on teadmisi asja kohta, või ei. Vahepeal koostas Riigikogu õigus- ja analüüsiosakond ka ühe võrdlusmaterjali, et kuidas sellega maailmas on. Ja tuleb välja, et sellises olukorras nagu Eesti on maailmas veel ainult paar riiki, st kelle parlamendil selliseks töövormiks sisulist volitust ei ole. Enamikus riikides on see olemas. Nii et see on see küsimus.
Ma arvan, et Vabaerakonna fraktsioonil ei ole väga midagi selle vastu, kui sellesama ülesande, mida me näeme poliitiliselt vajalikuna ja loodame, et ka teised toetavad, teostab keegi teine ja võib-olla natukene teistsuguses vormis. Sellest ei ole midagi. Ma ei teagi lõpuks, kellele Hiina poliitikutest on omistatud – minu ajal räägiti seda Zhou Enlai kohta – seda põhimõtet, et tähtis pole mitte kassi värv, vaid see, et kass püüaks hiiri. See põhimõte on ka meil selle koha peal täiesti ...
Ma palun lisaaega!

15:11 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, kolm minutit juurde!

15:11 Jüri Adams
Ega sellest midagi halba ei ole, kui see tuleb natukene teisel kujul. Peaasi, et see osutuks töövõimeliseks, mitte kosmeetiliseks ja mittekasutatavaks instrumendiks tulevaste erikomisjonide töös.
Mul on niimoodi meeles, et põhiseaduskomisjoni personal saatis kõikidele fraktsioonidele laiali kirja, milles pidi olema üks sellesisuline kavand. Ma ei tea, mis kuupäevaks paluti vastust ning kas fraktsioonid on seda arutanud ja kas vastused on tulnud. Kui ei ole, siis ma kutsun teid üles, lugupeetud fraktsioonid, leidma see aeg, et oma arvamused esitada.
See ei ole põhimõtteliselt erakondlik küsimus ega ka küsimus ainult selle Riigikogu koosseisu kohta. See on küsimus Riigikogu tulevikutöö kvaliteedi kohta. Võimalikud hirmud sellega seoses ei ole minu arvates eriti tõsised. Miks ma nii arvan? Nendes maailma riikides, kus, nagu ma olen kuulnud, selline süsteem töötab, ei ole ausatel inimestel niisugustest uurimiskomisjonidest kunagi midagi karta olnud ja tõenäoliselt ei ole ka tulevikus. Aitäh tähelepanu eest!

15:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits, kas sõnavõtt kohapealt?

15:13 Peeter Ernits
Ma tahtsin küsida. Kas on juba hilja?

15:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Me oleme läbirääkimiste voorus. Teid ootab selles küsimuses avatud mikrofon. Loobute.
Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 402 tagasi lükata. See ettepanek loob vajaduse hääletada ja me teeme seda paari minuti pärast.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku eelnõu 402 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 48 ja vastu oli 13 Riigikogu liiget, erapooletuid oli 3. Ettepanek leidis toetust.
Eelnõu 402 on tagasi lükatud ja langeb menetlusest välja.

---

3. 15:17 Tolliseaduse eelnõu (374 SE) kolmas lugemine

15:17 Aseesimees Enn Eesmaa
Tänane kolmas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud tolliseaduse eelnõu 374 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimised? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku viia läbi eelnõu 374 lõpphääletus. Läheme hääletamise ettevalmistuse juurde ja teie loal on

see mõnevõrra lühem, kuna me äsja hääletasime.
Austatud Riigikogu, kuna eelnõu 374 seadusena vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis teeme palun kohaloleku kontrolli.
Kohaloleku kontroll
Kohal on 73 Riigikogu liiget.
Austatud kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud tolliseaduse eelnõu 374. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 74 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Tolliseaduse eelnõu on seadusena vastu võetud.

---

4. 15:20 Riigikaitseseaduse § 7 muutmise seaduse eelnõu (438 SE) kolmas lugemine

15:20 Aseesimees Enn Eesmaa
Tänane neljas päevakorrapunkt on riigikaitsekomisjoni algatatud riigikaitseseaduse § 7 muutmise seaduse eelnõu 438 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi algatada läbirääkimisi? Seda soovi ei ole ja ma läbirääkimisi ei ava. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 438 lõpphääletus. Valmistume selleks hääletuseks.
Austatud Riigikogu, kuna eelnõu 438 seadusena vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis teeme palun kohaloleku kontrolli.
Kohaloleku kontroll
Kohal on 76 Riigikogu liiget, puudub 25.
Austatud kolleegid, panen hääletusele riigikaitsekomisjoni algatatud riigikaitseseaduse § 7 muutmise seaduse eelnõu 438. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 75 rahvasaadikut, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Riigikaitseseaduse § 7 muutmise seaduse eelnõu on seadusena vastu võetud.

---

5. 15:24 Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu (380 SE) kolmas lugemine

15:24 Aseesimees Enn Eesmaa
Tänane viies päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu 380 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimised? Läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 380 lõpphääletus. Läheme hääletamise ettevalmistuse juurde ja tõenäoliselt on see jälle lühem.
Auväärt kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu 380. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 64 ja vastu oli 4 rahvasaadikut, erapooletuid oli 5. Eelnõu 380 on seadusena vastu võetud.

---

6. 15:26 Riigikogu otsuse ""Eesti julgeolekupoliitika alused" heakskiitmine" eelnõu (395 OE) teine lugemine

15:26 Aseesimees Enn Eesmaa

Kuues päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse ""Eesti julgeolekupoliitika alused" heakskiitmine" eelnõu 395 teine lugemine. Palun kõnepulti ettekandjaks riigikaitsekomisjoni liikme Madis Millingu!

15:27 Madis Milling

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Kõnealuse eelnõu esitas Vabariigi Valitsus k.a 6. märtsil. Eelnõu esimene lugemine lõpetati 3. mail. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, k.a 16. maiks kella 17.15-ks ei esitatud eelnõule ühtegi muudatusettepanekut.
Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma k.a 18. mai istungil. Komisjon tegi konsensuse alusel eelnõu preambulis mõned keelelised täpsustused, mis on eelnõu teise lugemise tekstis alla joonitud. Sellelsamal 18. mai istungil kiitis riigikaitsekomisjon konsensusega heaks eelnõu teise lugemise teksti ning seletuskirja.
Mõni sõna eelnõu lisasätetest. Arutatava eelnõu lisaks olev julgeolekupoliitika aluste dokument loob raamistiku julgeolekukeskkonna hindamiseks ning julgeoleku tagamiseks vajalike tegevussuundade määramiseks. Julgeolekupoliitika eesmärk tuleneb Eesti põhiseadusest, mille kohaselt kindlustatakse Eesti riigi iseseisvus ja sõltumatus, rahva ja riigi kestmine, territoriaalne terviklikkus, põhiseaduslik kord ja elanikkonna turvalisus. Tuginedes avarale julgeolekukäsitlusele keskendub dokument neile riigi tegevusvaldkondadele, mille kaasabil saab luua ja kindlustada julgeolekut.
Menetluslikud otsused. Oma k.a 18. mai istungil otsustas riigikaitsekomisjon konsensusega esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda k.a 31. maiks. Ühtlasi määrati siinkõneleja asendama komisjoni esimeest, kes on täna välislähetuses. Lisaks otsustas riigikaitsekomisjon konsensusega teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada ning tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 109 panna eelnõu lõpphääletusele ja Riigikogu otsusena vastu võtta.
Tänan!

15:29 Aseesimees Enn Eesmaa

Ka mina tänan teid, austatud ettekandja! Küsimusi teile ei ole. Soovi korral on võimalik alustada läbirääkimisi. Teise lugemise puhul on mikrofon avatud kõigile. Seda soovi ei ole. Nagu kuulsime, eelnõule 395 ei ole muudatusettepanekuid esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 395 lõpphääletus ja järgneb lühike ettevalmistus selleks hääletuseks.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse ""Eesti julgeolekupoliitika alused" heakskiitmine" eelnõu 395. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 75 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu 395 on otsusena vastu võetud.

---

7. 15:32 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 655/2014, millega luuakse pangakontode Euroopa arestimismääruse menetlus, et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusasjades, rakendamine ning inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokollist nr 16 tuleneva menetluse loomine) eelnõu (404 SE) teine lugemine

15:33 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud Riigikogu, palun tähelepanu! Seitsmes päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 655/2014, millega luuakse pangakontode Euroopa arestimismääruse menetlus, et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusasjades, rakendamine ning inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokollist nr 16 tuleneva menetluse loomine) eelnõu 404 teine lugemine. Ettekandjaks palun kõnetooli õiguskomisjoni liikme Urve Tiiduse!

15:33 Urve Tiidus

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Muudatusettepanekuid sellele eelnõule tähtajaks, 4. maiks ei laekunud. Eelnõu menetlus esimese ja teise lugemise vahel toimus kahel komisjoni istungil, nimelt 16. ja 29. mail.
Ma meenutan lühidalt, mida selle seadusega soovitakse reguleerida. Nimelt on olemas Euroopa pangakontode arestimismäärus ja nüüd me loome regulatsiooni selle määruse riigisiseseks rakendamiseks. Kaks asja muutuvad siis hõlpsamaks: võlgade piiriülene sissenõudmine tsiviil- ja kaubandusasjades ning võlgniku Euroopa Liidus asuvate pangakontode arestimine.
16. mail tutvustas komisjonile oma seisukohti asjasse puutuv osapool, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda, ning räägiti lahti Riigikohtu seisukohad. Mõlemad olid kaasatud ka eelnõu ettevalmistamisse. Arutelul osalesid Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse juhataja Indrek Niklus ja kriminaalpoliitika osakonna karistusõiguse ja menetluse talituse juhataja Tanel Kalmet ning pankrotihaldurite koja esindajad Mati Kadak, Kristi Hunt ja Angelina Mihhaljova.
Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja arvates ei ole selles eelnõus lapse elatisnõue esimesel järjekohal, nii nagu Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2015–2019 on laste toimetuleku tagamiseks eesmärgiks seadnud. Koja esindajad rõhutasid, et lapse elatisnõue peab alati asuma järjekorras esimesel kohal. Praegu on nii, et kui pärast Euroopa arestimismääruse täitmisele esitamist tuleb täitmisele lapse elatisnõue, ei lähe see elatisnõude alusel tekkinud arestipandiõigus esimesele järjekohale ning Euroopa arestimismäärus on prioriteetsem.
Sel teemal toimus komisjonis ka pikem arutelu. Indrek Niklus selgitas ministeeriumi seisukohta. Laste elatisnõuded peaksid tõepoolest alati olema Eesti õiguskorras kõige esimesel järjekohal, aga meie riigisisese õigusega ei saa reguleerida midagi Euroopa Liidu määrusega vastuolus olevat. Nii et juhul, kui lapse elatisnõue saabub ajaliselt hiljem, ei asetu see arestimismäärusest ettepoole, aga kui see saabub ajaliselt varem, on see nii või teisiti eespool. Komisjoni liikmetele toodi ka eluline näide FIE arvelduskonto arestimise ja selle kohta, mida tähendab see, kui lapse elatisnõue ei asu esimesel järjekohal.
Komisjonis küsiti ka, mida tähendaks praktikas see, kui selle määrusega vastuollu mindaks. Justiitsministeeriumi esindaja sõnul võib see tähendada, et võidakse algatada järelevalvemenetlus, kuivõrd Eesti ei ole siis määrust korrektselt üle võtnud. Oli ka küsimus, kas Euroopast ei saa küsida seisukohta selles asjas, st vastuollu mineku soovi kohta. Selgitus kõlas nii, et legaalset mehhanismi sellist arvamust küsida ei ole. Ja komisjonis kõlas ka seisukoht, et trahvi saamise risk on pigem teoreetiline. Seega leidis õiguskomisjon, et laste elatisnõuete täitmine peab olema eelistatud ja see tuleks eelnõus sõnastada koostöös Justiitsministeeriumi ning Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Kojaga laste õigusi arvestades.
Sellel esimesel korral arutati ka Riigikohtu tähelepanekuid, mis on tehtud eelnõu selle osa kohta, mis puudutab võimalust menetlus peatada Euroopa Inimõiguste Kohtult nõuandva arvamuse küsimise ajaks. 16. mail tehti ka osa menetluslikke otsuseid, aga sellest lõpus täpsemalt.
29. mail menetles õiguskomisjon eelnõu 404 edasi. Jällegi olid kutsutud ministeeriumi esindajad, õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse juhataja Indrek Niklus ja nõunik Stella Johanson ning kriminaalpoliitika osakonna karistusõiguse ja menetluse talituse nõunik Markus Kärner. Eelnenud arutelust initsieeritud ja komisjoni algatatud kaks muudatusettepanekut said sellel komisjoni istungil lisaselgitusi.
Indrek Niklus kordas juba varem väljendatud mõtet, et Euroopa arestimismääruse täitmine toimub ühekordse arestimisena ning see ei võimalda riigisiseselt teisi arestimisi ettepoole seada. Aga väljapakutud muudatusettepanek tagaks küll olukorra, kus lapse elatisnõue läheks ettepoole arestimismääruse alusel seatud arestist. Indrek Niklus möönis ka, et väljapakutud muudatusettepanek on lastele kasulik, kuna võimaldab hiljem saabuvaid elatisnõudeid täita arestitud summa arvel, kuid rõhutas, et tulenevalt vastuolust määrusega ministeerium seda ettepanekut ei toetanud.
Komisjonis paluti ka selgitust, millised on tagajärjed, kui Eesti võtab vastu otsuse, mis on vastuolus selle määrusega. Indrek Niklus kordas varasemal istungil öeldut, et kui Euroopa Komisjon asja analüüsib ja jõutakse järeldusele, et meie riigisisene õigus pole kooskõlas selle määrusega, siis võidakse algatada rikkumismenetlus. Üks komisjoni liige avaldas ka imestust, et teistes riikides pole lastele loodud sellist eelist, nagu õiguskomisjon välja pakub. Indrek Nikluse selgituse järgi tuleneb see asjaolust, et teistes riikides (nt Soomes) on avalik-õiguslikud fondid, mis toimivad meiega võrreldes teistel alustel, ja sellist teemat ei teki. Õiguskomisjoni soov lapsed muudatusettepanekuga igal juhul ettepoole seada sai komisjoni liikmetelt 7 poolthäält, vastu polnud keegi ja erapooletuks jäi 3 komisjoni liiget.

Komisjon algatas ka teise muudatusettepaneku. Tegemist on tehnilise täpsustusega. Kriminaalmenetluse seadustikus ja väärteomenetluse seadustikus nähakse ette võimalus menetlus peatada Euroopa Inimõiguste Kohtult nõuandva arvamuse küsimise ajaks. Riigikohtu ettepanekust tulenevalt on eelnõus nüüd viited konkreetsetele menetlustähtaegadele, sest muid tähtaegu seadustikud ette ei näe. Eelnõu kohaselt katkeb menetluse peatamise korral sätestatud tähtaegade kulgemine ja peatamise lõppemisel algab tähtaja kulgemine täies ulatuses uuesti. See tehniline muudatus sai 10 poolthäält, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud.
Aga enne, kui see konsensuslik otsus langetati, küsiti veel, kui palju statistiliselt üldse esineb Euroopa Inimõiguste Kohtus väärteoasju, millel võivad need tähtajad pikemaks minna. Vastus oli, et väga vähe: paar väärteoasja on olnud. Kõige rohkem küsitakse Euroopa Inimõiguste Kohtult nõuandvat arvamust ikkagi kriminaalasjade kohta.
Nagu ma juba mainisin, tehti 16. mail menetluslikud otsused ja need olid järgmised: ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 31. maiks, s.o tänaseks (see oli konsensuslik otsus), teha ettepanek teine lugemine lõpetada (samuti konsensuslikult), saata eelnõu kolmandale lugemisele, kui teine lõpetatakse, 7. juuniks (jälle konsensuslikult) ja teha ettepanek viia siis läbi ka eelnõu lõpphääletus. Seegi oli konsensuslik otsus, milles osalesid Uno Kaskpeit, Hardi Volmer, Külliki Kübarsepp, Liisa Oviir, Toomas Paur, Raivo Aeg, Urve Tiidus ja Jaanus Karilaid. Niimoodi saigi eelnõu 404 õiguskomisjonis menetletud ja teiseks lugemiseks ette valmistatud.

15:40 Aseesimees Enn Eesmaa
Esimese küsimuse esitab ettekandjale Laine Randjärv. Palun!

15:40 Laine Randjärv
Tänu juhatajale! Tänu ettekandjale! Te ütlesite oma ettekande lõpus, et komisjonis oli küsimus statistika kohta. Mul on plaanis just ka statistika kohta küsida, aga Eesti kontekstis – võib-olla lihtsalt silmaringi avardamise jaoks. Kui palju on niisuguseid juhtumeid Eestis olnud, ütleme, viimase viie või kümne aasta jooksul? Kui Euroopa kohtus on ühe aasta jooksul paar juhtumit, siis mis Eesti statistika näitab?

15:41 Urve Tiidus
Aitäh selle küsimuse eest! See puudutab nii kriminaalmenetluses kui väärteomenetluses nõuandva arvamuse küsimist Euroopa Inimõiguste Kohtult. Nagu ma siin juba eespool mainisin, väärteomenetlusi, mille puhul pöördutakse inimõiguste kohtusse ja tähtajad võivad pikeneda, on olnud viimastel aegadel paar tükki. Enamasti küsitakse kriminaalmenetluse teemade kohta ja see pöördumiste arv on kindlasti kahest tüki suurem. Seal istub üks targem daam – vaat, mälu veab alt, aga neid on ikkagi olnud mõnedkümned.

15:42 Aseesimees Enn Eesmaa
Aitäh ettekandjale! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised, sest Martin Helme on selleks soovi avaldanud. Palun!

15:42 Martin Helme
Lugupeetud asespiiker! Head kolleegid! Ma väga pikalt ei lobise. Eesti on riik, mis vaevleb pidevas ja sügavas suveräänsuspuudes. Ja me näeme iga päev väiksemaid ja suuremaid samme, millega meie suveräänsust kogu aeg edasi piiratakse ja lammutatakse. Loomulikult räägin ma Euroopa Liidu määrustest ja Euroopa Liidu direktiividest. Määrused on veel karmimad kui direktiivid. Aga olgem ausad, Eestit valitsevad ametnikud tõlgendavad mõlemaid niisugusel moel, mis on haruldane mujal Euroopas ja mis on alati meile kõige halvem ja kõige kahjulikum variant.
See, kui me hakkame ka oma kohtusüsteemi võimalikult palju, võimalikult suures ulatuses ja võimalikult pisikeste, pikkade ja tihedate niidikestega sisuliselt Euroopa Liidu struktuuridele allutama on järjekordne pikk samm suveräänsuse lõpliku likvideerimise teel, mis on meie erakonna jaoks täiesti vastuvõetamatu. Selle tõttu teeb Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon ettepaneku selle eelnõu teine lugemine katkestada. Aitäh!

15:44 Aseesimees Enn Eesmaa

Eelnõule 404 on esitatud kaks muudatusettepanekut ja vaatame need üheskoos läbi. Mõlemad on esitanud juhtivkomisjon. Esimene muudatusettepanek, õiguskomisjoni otsus: arvestada täielikult. Teine muudatusettepanek, juhtivkomisjoni otsus: arvestada täielikult. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 404 teine lugemine lõpetada, kuid nagu me äsja kuulsime, on üks fraktsioon teinud ettepaneku selle eelnõu teine lugemine katkestada. Me peame seda hääletama.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni ettepaneku seaduseelnõu 404 teine lugemine katkestada. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt hääletas 7 ja vastu oli 58 Riigikogu liiget. Ettepanek ei leidnud toetust.
Juhtivkomisjoni ettepanek, tuletan meelde, on eelnõu 404 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

---

8. 15:48 Liiklusseaduse, liikluskindlustuse seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (406 SE) teine lugemine

15:48 Aseesimees Enn Eesmaa
Kaheksas päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud liiklusseaduse, liikluskindlustuse seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 406 teine lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli majanduskomisjoni liikme Siim Kiisleri!

15:48 Siim Kiisler
Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Majanduskomisjon arutas liiklusseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu esimese ja teise lugemise vahelisel ajal kahel istungil: 18. ja 29. mail. Algataja esindajana osalesid komisjoni istungil ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teede- ja raudteeosakonna veondus- ja liiklustalituse juhataja Hindrek Allvee ning sama talituse peaspetsialist Sven Nurk. Ühtegi muudatusettepanekut Riigikogu liikmetelt, fraktsioonidelt ega komisjonidelt seatud tähtajaks ei laekunud. Küll laekus algataja esindajana Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt komisjonile kaalumiseks kaheksa muudatusettepanekut. Kõiki neid kaheksat ettepanekut arvestati täielikult ja kõik need otsused langetati konsensusega. Nii et sellel teemal vaidlusi ei tekkinud.
Täiendav arutelu oli komisjoni istungil seoses kahe küsimusega. Kõigepealt tekkis küsimus, et kui inimesele on juhiluba väljastatud ühes Euroopa Liidu liikmesriigis, aga ta elab alaliselt teises Euroopa Liidu liikmesriigis, siis kus ja kuidas ta peaks taotlema endale uut juhiluba, kui vana on kehtivuse kaotanud. Selgitati, et edaspidi hakkab olema niiviisi, et kui näiteks Eesti juhiloaga isik on asunud alaliselt Soome elama – see on meil kõige sagedasem juhtum – ja juhiloa kehtivusaeg hakkab lõppema, siis loa vahetust Eestis enam ei teostata. Kui inimene on alaliselt Soome riiki elama asunud, siis ta taotleb uue juhiloa Soomes. Ja see Soomes taotletud uus luba kehtib ka Eestis. Kui tal tuleb edaspidi taas juhiluba vahetada, siis ta taotleb seda just selles riigis, kus ta alaliselt elab.
Teiseks tekkis arutelu ka küsimuse üle, et mäletatavasti vabastatakse selle seaduseelnõuga tehnilise ülevaatuse nõudest need sõidukid, mis sõidavad ainult väikesaartel. Neil ei pea olema tehniline ülevaatus tehtud. Küll peavad nende omanikud tagama sõiduki tehnilise korrashoiu. Küsimus oli, kas liikluskindlustuse seisukohalt käsitatakse õnnetuse korral neid autosid ikkagi samamoodi kui teisi. Kui sõidukijuht tekitab avarii või sattub muul moel liiklusõnnetusse, siis kas liikluskindlustuse tingimused kehtivad talle samamoodi? Kas hüvitise tingimused kehtivad ka juhul, kui ei ole tehnilist ülevaatust teostatud? Saime algataja esindajalt ja ka liikluskindlustuse fondi juhilt kinnituse, et liikluskindlustuse tingimused kehtivad samamoodi ka nende sõidukite puhul, nii et selles suhtes probleemi ei teki.
Menetluslikult otsustati esitada eelnõu Riigikogu täiskogule teiseks lugemiseks tänaseks ettepanekuga teine lugemine lõpetada ja juhul kui teine lugemine lõpetatakse, viia läbi kolmas lugemine 7. juunil ja panna eelnõu lõpphääletusele. Kõik otsused langetati komisjonis konsensusega. Aitäh!

15:52 Aseesimees Enn Eesmaa
Austatud ettekandja, teile küsimusi ei ole. Nüüd on võimalus alustada läbirääkimisi. Sõnavõtusoovi ei ole. Eelnõu 406 muutmiseks on esitatud kaheksa ettepanekut. Vaatame need koos läbi, kõik on

esitanud juhtivkomisjon. Muudatusettepanek nr 1 majanduskomisjonilt, juhtivkomisjoni otsus: arvestada täielikult. Sama kehtib ettepanekute nr 2, 3, 4, 5, 6, 7 ja 8 kohta. Kõik muudatusettepanekud on arvestatud täielikult. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 406 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõppenud.

---

9. 15:54 Lõhkematerjaliseaduse eelnõu (418 SE) teine lugemine

15:54 Aseesimees Enn Eesmaa
Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud lõhkematerjaliseaduse eelnõu 418 teine lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli majanduskomisjoni liikme Märt Sultsi!

15:54 Märt Sults
Auväärt esimees! Kolleegid! Mul on au teile ette kanda eelnõu 418 kohta käivad materjalid. Vabariigi Valitsus algatas lõhkematerjaliseaduse eelnõu s.a 3. aprillil. Kolleegidele meeldetuletuseks, et eelnõuga soovitakse kehtestada lõhkematerjaliseaduse uus terviktekst, milles käsitletakse lõhkematerjali ja pürotehniliste toodete käitlemist. Eelnõu eesmärk on tagada, et lõhkematerjali ja pürotehniliste toodete käitlemine oleks ohutu ega seaks ohtu inimeste elu ja tervist, vara ja keskkonda. Samuti on eesmärk tagada julgeolek, hoida ära lõhkematerjali ja pürotehniliste toodete kasutamine õigusvastaselt. Seaduse eesmärk ei muutu.
Eelnõu esimene lugemine toimus 10. mail. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 16. mai kell 17. Riigikogu liikmed, fraktsioonid ega teised komisjonid ei esitanud ettepanekuid. Komisjonile edastas oma kommentaarid ja ettepanekud eelnõu kohta Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit. Majanduskomisjoni töörühm valmistas eelnõu arutamist komisjoni istungil ette oma nõupidamisel 26. mail. Seal osalesid ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindaja ning Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidu esindaja. Eelnõu teiseks lugemiseks ettevalmistamist arutas komisjon 29. ja 30. mai istungil, millel osales ka eelnõu algataja esindaja.
Majanduskomisjon otsustas teha eelnõu kohta kolm muudatusettepanekut, millest kaks esitas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning ühe Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit. Muudatusettepanekuid on kokku kolm ja need on juhtivkomisjoni ettepanekud, mis leidsid meie konsensusliku toetuse. Põhjendused on toodud muudatusettepanekute loetelus olevates selgitustes. Need ettepanekud on järgmised. Esiteks, jätta välja eelnõu § 15 lõige 2, muutes järgneva lõike numeratsiooni. Selgitus lihtne: tegemist on üleliigse sätte väljajätmisega, seega on see lihtsalt tehniline küsimus. Teine muudatus: muuta eelnõu § 30 lõike 2 punkt 1 ja sõnastada see teisiti. Selgitus: muudatusega asendatakse sõnad "linnas, alevis või alevikus" sõnadega "tiheasustusega asulas". Fraasi "tiheasustusega asula" on samas kontekstis kasutatud ka eelnõu § 34 lõike 1 punktis 2 ja selgitatud ka seletuskirjas. Kolmas parandusettepanek on asendada eelnõu § 30 lõikes 3 number 50 numbriga 25. See tähendab seda, et ohtlik lõhkamine ei alga mitte 50 meetri sügavusest, vaid 25 meetri sügavusest. Seegi oli konsensuslik otsus, kuna see muudatusettepanek tugines ka tehnilise järelevalve aktidele. Me küsisime mäetööstuse meeste käest neid akte ja uurimusi ning saime need täpselt õigeks päevaks ja õigeks kellaajaks. Nii et koostöö oli väga korrektne ja efektiivne. Meil ei olnud mitte mingit põhjust selles arvus kahelda ning sai asendatud 50 meetrit 25 meetriga.
Majanduskomisjon juhtivkomisjonina arvestas neid muudatusi täielikult. Juhtivkomisjoni menetluslikud otsused olid järgmised. Otsustasime teha ettepaneku esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu 31. mai istungi päevakorda ja teine lugemine lõpetada ning kui teine lugemine lõpetatakse, panna eelnõu lõpphääletusele 7. juunil. See dokument on allkirjastatud ja kogu eelnõu mitmel korral risti-põiki majanduskomisjonis läbi arutatud. Kõikidele oma küsimustele saime ammendavad vastused. Aitäh!

15:59 Aseesimees Enn Eesmaa
Aitäh, austatud ettekandja! Küsimusi teile ei ole. Kas on soovi läbi rääkida?

15:59 Märt Sults
Suur tänu ja jõudu!

15:59 Aseesimees Enn Eesmaa

Teile samuti! Sõnavõtusoove ei ole. Eelnõu 418 muutmiseks, nagu äsja kuulsime, on esitatud kolm ettepanekut. Me vaatame need koos üle. Esimese muudatusettepaneku on esitanud majanduskomisjon ja juhtivkomisjoni ettepanek on arvestada seda täielikult. Ka teise ja kolmanda muudatusettepaneku kohta langetatud otsus on sama, juhtivkomisjoni otsus on arvestada neid täielikult. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 418 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõppenud.

---

10. 16:00 Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (428 SE) teine lugemine

16:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Kümnes päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 428 teine lugemine. Kutsun ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Mihhail Stalnuhhini. Palun!

16:00 Mihhail Stalnuhhin

Austatud härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Käesoleva seaduseelnõu aruteluks kogunes komisjon kaks korda: 18. ja 29. mail. Kahe lugemise vahel saadeti kirjad huvitatud organisatsioonidele, kokku oli neid seitse: Riigikohus, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda, Finantsinspektsioon, Politsei- ja Piirivalveamet, MTÜ Finance Estonia ja Notarite Koda. Saime kõigilt ka vastused. Kolm organisatsiooni teatasid, et neil mingeid ettepanekuid ei ole, nelja esindajad aga kutsusime komisjoni istungile ja nende läbirääkimiste käigus tekkis eelnõu kohta viis muudatusettepanekut. Ühe muudatusettepaneku esitas Keskerakonna fraktsioon ja kolm muud muudatusettepanekut on täpsustavat ja tehnilist laadi. Tegelikult oli veel üks pöördumine, mille esitas Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda. Nemad juhtisid tähelepanu sellele, et on vaja leida lahendus ohule, et eelnõu muudatustest tulenevalt ei pruugi võimalikud keskdepositooriumid, mis võivad Eestis piiriüleselt tegutsema hakata, täita kohtutäiturite korraldusi, kuna nad ei asu füüsiliselt Eesti Vabariigi territooriumil. Me arutasime seda olukorda ja leidsime, et see oht on tõesti. Paraku me ei saa oma seadusi teisel pool piiri kehtestada ja tegelikult on see üks teema, mis vajaks lähiajal arutamist euroliidu tasandil. Rahandusministeerium lubas sellega tegeleda.
Nüüd lähemalt muudatusettepanekutest. Esimene on koostatud AS-i Eesti Väärtpaberikeskus ettepanekutest lähtudes. Neid on kokku seitse, aga kõik on ühel teemal: eesmärk on muuta vabatahtliku pensionifondi osakud alates eelnõu jõustumisest üldises korras pensioniregistri esemeks. Kuna pensioniregistri pidamiseks võib kasutada mitut infosüsteemi, siis ei takista erinevate infosüsteemide kasutamine kõigi pensionifondide, sh vabatahtlike fondide osakute kuulumist pensioniregistrisse.
Teine muudatusettepanek on täpsustav. Tegemist on sellega, et reservkapitali nõue ja sellega seotud tegevuskulude arvestamise alused kehtestatakse pensioniregistri pidajale, mitte teiste väärtpaberite registri pidajatele.
Kolmas muudatusettepanek on koostatud lähtuvalt Finantsinspektsiooni ettepanekust ja see võtab eelnõust välja § 10 punkti 1. Kõnealuse sätte kehtestamine oleks võinud tekitada ebasoovitava olukorra, kus nõuete loovutamise kaudu saadud rahalised vahendid on käsitatavad vahendite kaasamisena krediidiasutuse tegevusala tähenduses. Rahandusministeerium teatas pidulikult, et neil on kavas see küsimus lahendada kompleksselt järgmisel aastal ühisrahastuse regulatsiooni väljatöötamise raames.
Neljas muudatusettepanek on Keskerakonna fraktsiooni oma ja sellega soovitakse täiendada eelnõu §-ga 23, millega muudetakse Tagatisfondi seaduse § 10. Ettepaneku eesmärk on ühtlustada Tagatisfondi seaduses olev Tagatisfondi nõukogu liikmete tagasikutsumise regulatsioon teiste analoogsete nõukogude kohta kehtestatud regulatsiooniga. Muudatus võimaldab nõukogu liikme nimetajal kutsuda enda nimetatud liige tagasi igal ajal.
Järgmine, viies muudatusettepanek. Selle on teinud MTÜ Finance Estonia ja selle vastu oli ehk kõige suurem huvi, kui me huvigruppidega kohtusime. Tegemist on prospekti koostamise lävega. Kehtivas seaduses on see 100 000 eurot, mis on kõvasti alla selle künnise, mis on meie naabritel: Soomes 2,5 miljonit eurot, Lätis 100 000 kuni 5 miljonit nõudega esitada mingi tõend, millel ei ole prospekti

tähendust, vaid on kirjeldav, ja Leedus 5 miljonit eurot. Üksmeelselt otsustati, et see piir peab olema 2,5 miljoni eurot.
Muudatusettepanek nr 6 tuleneb eurodirektiivist ja ma nimetan ka selle. Prospektidirektiivi artikli 4 lõike 2 punktis f ei tehta vahet Euroopa Liidus või sellest väljaspool asuvate emitentide pakkumistel ega jäeta ka võimalust riigisiseste normidega seda teha. Vastavalt sellele sättele muudetakse ka § 132^3 lõike 1 punkti 10, kust jäetakse välja teatud sõnad, ja sama paragrahvi lõige 1^1 tunnistatakse kehtetuks. Seitsmes ettepanek on redaktsiooniline: on vaja muuta numeratsiooni, et see oleks kooskõlas veel jõustumata, kuid juba vastu võetud väärtpaberituru seaduse muudatuste vastavate punktide numeratsiooniga. Kaheksas ettepanek on ka redaktsiooniline, jälle on tegemist numeratsiooni muutmisega. Viimane, üheksas muudatusettepanek muudab üldkoosoleku aega. Praegu on võimalik osalevate aktsionäride ring määrata samal päeval, millal üldkoosolek toimub, nüüd pannakse ette teatamist seitse päeva ette. Aitäh!

16:08 Aseesimees Enn Eesmaa
Teile on küsimus. Aivar Sõerd, palun!

16:08 Aivar Sõerd
Austatud juhataja! Austatud ettekandja! Ma kõigepealt tahan teid õnnitleda sellele eelnõule tehtud muudatusettepaneku puhul, mis puudutab Tagatisfondi seaduse muutmist. See annab rahanduskomisjonile võimaluse teha otsus nimetada teid Tagatisfondi nõukogu liikmeks õige pea. Mul on küsimus sellesama neljanda muudatusettepaneku kohta, mis puudutab Tagatisfondi seaduse muutmist. Selle tekst erineb sellest tekstist, mis muudatusettepaneku tegijad esitasid. Sinna tulid juurde sõnad "nimetades uue liikme". Ma mäletan, et me rahanduskomisjonis seda arutasime, aga harige mind: kas võib töö käigus panna kirja muudatusettepaneku, mille tekst erineb sellest tekstist, mille ettepaneku tegija esitas?

16:09 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Ma tahan teid kohe parandada. Ma ei tea, kust kohast te selle informatsiooni võtsite, aga mina ei ole Tagatisfondi nõukogu liikme kandidaat, kelleks te mind praegu nimetasite. Mina isiklikult arvan, et mul on hilja õppida keskmisest tasemest kõrgemale jäävaid rahandusteaduse tarkusi. Usun, et on vaja teed anda noortele. Tõenäoliselt me leiame kellegi, kellest võib saada suur poliitik ja kes on tark rahandusinimene, aga see on kindel, et see ei ole mina. Mis puudutab seda, et sai tehtud sellisel kujul muudatusettepanek, siis nagu me komisjonis rääkisime, see on normaalne tööprotsess: algatajate nõusolekul võib muudatusettepaneku sõnastust muuta. Ma tuletan teile meelde, et komisjoni istungil me arutasime, kas see on võimalik, ja saime komisjoni *staff*'ilt vastuse, et kõik on seaduslik ja normaalne.

16:10 Aseesimees Enn Eesmaa
Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, austatud ettekandja! Avan läbirääkimised, kui selleks on soovi. Sõnavõtusoove ei ole. Nagu kuulsite, eelnõu 428 muutmiseks on esitatud üheksa ettepanekut. Läheme muudatusettepanekute läbivaatamise juurde. Esimese muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjoni ettepanek on arvestada seda täielikult. Teise muudatusettepaneku on samuti esitanud rahanduskomisjon ja juhtivkomisjoni otsus on arvestada seda täielikult. Kolmanda kohta on samad sõnad: rahanduskomisjoni esitatud, juhtivkomisjon otsus on seda arvestada täielikult. Neljanda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Keskerakonna fraktsioon, juhtivkomisjon otsus on arvestada seda täielikult. Viienda, kuuenda, seitsmenda, kaheksanda ja üheksanda muudatusettepaneku on esitanud rahanduskomisjon ja juhtivkomisjoni otsus on arvestada neid täielikult. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 428 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõppenud.

---

11. 16:12 Loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (445 SE) esimene lugemine

16:12 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane 11. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu 445 esimene lugemine. Kutsun ettekandeks kõnepulti maaeluminister Tarmo Tamme.

16:12 Maaeluminister Tarmo Tamm

Väga austatud Riigikogu aseesimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Lubage mul lühidalt tutvustada loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu. Loomakaitseseadus reguleerib loomade kaitset inimese sellise tegevuse või tegevusetuse eest, mis ohustab või võib ohustada loomade tervist või heaolu. Praegu reguleerivad loomade avalikku näitamist loomakaitseseaduse § 27 "Loomade avalik näitamine" ja § 28 "Loomaaed". Kehtiva seaduse kohaselt on loomanäitusel, -võistlusel, -laadal, -oksjonil või loomade kokkutoomisega seotud muul avalikul üritusel lubatud kasutada ainult tehistingimustes sündinud loomi. Seaduse muutmise eesmärk on tagada avalikult näidatavate loomade parem kaitse ja heaolu. Seetõttu on eelnõu kohaselt avalikul näitamisel mujal kui selleks tegevusluba omavas loomaaias lubatud kasutada üksnes sellisesse liiki või alamliiki kuuluvaid tehistingimustes sündinud loomi, kelle liigiomased käitumisharjumused või eluviis seda võimaldavad ilma looma tervist kahjustamata.
Eelnõu kohaselt kehtestab seadus nende loomaliikide ja alamliikide loetelu, keda on lubatud loomanäitusel, -võistlusel, -laadal, -oksjonil või loomade kokkutoomisega seotud muul avalikul üritusel kasutada, valdkonna eest vastutav minister määrusega. Rakendusakti kavandi kohaselt võib sel moel avalikult näidata kodukoera, kodukassi, koduküülikut, koduhobust, kodueeslit, kodusiga, kodukitse, koduveist, kodulammast, alpakat, laamat, kodutuhkrut, kodukana, koduparti, koduvutti, koduhane ja kodukalkunit. Rakendusakti kavandis oleva loomaliikide nimekirja koostamisel on lähtutud praktikast ehk sellest, milliseid loomi on avalikul üritusel soovitud demonstreerida. Muudatus ei puuduta loomade näitamist tegevusluba omavas loomaaias. Loomaaia tegevusloa saamiseks tuleb esitada taotlus Keskkonnaametile.
Lisaks eelmärgitud muudatustele muudetakse nõuet, et loomkatse läbiviija peab enne geneetiliselt muundatud loomadega loomkatse läbiviimist ja selleks valitud ruumide kasutamist koostama erakorralise abinõudeplaani inimeste ja keskkonna kaitseks õnnetusjuhtumi korral ning esitama selle Päästeametile. Eelnõu kohaselt sellist plaani enam Päästeametile esitama ei pea, sest Päästeamet ei ole loomakaitseseaduse mõistes erikorra kaitseorgan. Ta ei teosta riiklikku järelevalvet loomakaitseseaduses sätestatud nõuete täitmise üle, vaid reageerib õnnetusjuhtumile päästeseaduses sätestatud alustel ja korras. Seega ei ole Päästeametil juhtumite lahendamiseks vaja loomakaitseseaduse § 56 punktis 1 nimetatud plaani. Ka ilma selle plaanita reageerib Päästeamet, kui on vaja ohtu kõrvaldada või päästetööd teha.
Kokku võttes on eelnõu kohaselt tulevikus võimalik avalikult näidata väljaspool loomaaedasid vaid neid loomi, kelle liigiomased käitumisharjumused või eluviis seda võimaldavad ilma looma tervist kahjustamata. Loomaliikide loetelu esitatakse positiivse loetuna, st loetletakse neid loomaliike, kelle avalik näitamine on lubatud. Määruse väljatöötamiseks kaasatakse oma ala parimaid asjatundjaid ning arvesse võetakse ka teiste riikide analoogsete nimekirjade koostamiseks tellitud teadusuuringuid.
Seaduse jõustumine on eelnõu kohaselt ette nähtud 2018. aasta 1. juunil. Selle tähtaja määramisel on võetud arvesse seda, et pärast tehnilise normi muudatusest ja siseturul teenuste osutamisega seotud õigusnormist Euroopa Komisjoni teavitamist jääks ettevõtjatel piisavalt aega oma tegevus ümber korraldada. Aitäh!

16:17 Aseesimees Enn Eesmaa

Küsimuste vooru avab Igor Gräzin.

16:17 Igor Gräzin

Hea ettekandja! Mul on see mure, et loomad on minu arvates natuke liiga terved. Vaata, sina rääkisid avalikult näidatavatest loomadest. Kui tohib, ma küsin nende kohta, kes on salaja peidus. Teemaks on tegelikult metssiga. Midagi nii hullu, kui praegu Eestis on, pole veel kunagi olnud. Nad nakatavad kodusigu, aga minu teada Keskkonnaministeerium pole mitte midagi teinud. Mis saab edasi? Kui kaugele me loomade kaitsmisega minna võime? Ja mida ikkagi teha selleks, et loomad ei oleks liiga kaitstud ja et näiteks metssead oleksid vähem terved?

16:18 Maaeluminister Tarmo Tamm

Lugupeetud Riigikogu liige! See on tänasel päeval hästi aktuaalne teema. Just täna oli ministeeriumis juttu, et õnneks ei ole kümne kuu jooksul olnud ühtegi taudi nakatumist kodusigadel. Kui me peame veel kaks kuud vastu, siis peaksime kolmanda tsooni staatusest vabanema. See oleks suur samm selle poole, et meie seakasvatajad saaks õiglast hinda. Aga metssigadega võideldakse, ja võideldakse hästi tõhusalt. Metssigade arv on kõvasti vähenenud. Jahimeestel on kindlad plaanid. On ette nähtud, et 1000 ruutkilomeetri peale võiks olla keskmiselt 1,5 või 1,7 metssiga, ja on piirkondi, kus see on juba täidetud. Kui ma nüüd õigesti mäletan, siis ülemöödunud aastal kütiti 38 000 metssiga, eelmisel aastal vist 18 000. See arv väheneb suure kiirusega. Arvatakse, et tänavu ei õnnestu enam küttida 6000 metssiga, sest metsas on sigade arv nii palju vähenenud. Ma arvan, et omal ajal tehti suur viga, kui metssigu hakati kasutama lihtsalt turismi arendamise eesmärgil. Eestisse toodi turiste, kes said suure rõõmuga metssigu küttida. Pole ju teadmata, et metsas olid sellised avalikud sigalad, kuhu koormate kaupa viidi vilja ja kus loomade kontsentratsioon oli suur. Nii tekkisid seal ka haigused. Ma olen selles osas ise saanud hea konkreetse kogemuse. Minu kodu lähedalt leiti esimene taudi nakatunud metssiga ja ma võin öelda, et see taud on metsa päris suures ulatuses puhtaks teinud.

16:20 Aseesimees Enn Eesmaa
Madis Milling.

16:20 Madis Milling
Suur tänu, härra istungi juhataja! Austatud minister! Teil oli siin väga huvitav loomade loetelu. Loomulikult, me kõik saame aru, et metssea ja kodusea eristamisel meil kellelgi kahtlusi ei teki. Samas on siin mainitud ühte sellist huvitavat looma nagu tuhkur. See on üksiknäide. Minu küsimus on: kas ministeerium hakkab iga üksikjuhtumi puhul tellima eraldi ekspertiisi, tuvastamaks, kas näiteks laadal näidatav isend on kodutuhkur või metstuhkur?

16:20 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh hea küsimuse eest! Eks spetsialistid peavad seda hindama. Enne lugupeetud rahvasaadikute ette tulekut ma vaatasin internetist järele, milline loom on alpaka ja milline laama. Sain teada, et need on väga ilusad villa kandvad loomad. Eks ma ka õpin. Üldiselt arvan, et see jääb spetsialistide pärusmaaks ja mina sinna hindamiskomisjoni kindlasti kuuluma ei hakka.

16:21 Aseesimees Enn Eesmaa
Igor Gräzin, palun!

16:21 Igor Gräzin
Mind väga rõõmustas sinu vastus minu esimesele küsimusele, sest metssigade probleem on mõnes kohas veel väga hull. Endistviisi hull on näiteks saartel, mis paratamatult on mandrist isoleeritud. Mis oleks, kui nüüd kerkiks üles küsimus Lääne-Eesti saartel metssigade populatsiooni hävitamisest? Ma tõenäoliselt tõstatan selle küsimuse, aga tahan lihtsalt enne teada, mida sa arvad. Ega ma üksi ei julge sellist asja algatada, aga see samm oleks tegelikult väga arukas ja loomaarstid pooldavad seda. Kas sa ministrina oleksid põhimõtteliselt nõus? Jutt on populatsiooni likvideerimisest, mis tähendab seda, et paar-kolm tuhat jääb alles ja populatsioon taastub kümne aastaga. Kui püstitada see eesmärgina, kas see on liiga jõhker?

16:21 Maaeluminister Tarmo Tamm
Ma arvan, et see on vist liiga jõhker, aga kindlasti tuleb saavutada eesmärgiks seatud sigade arv ühel ruutkilomeetril. Ainuke probleemne piirkond, kus seda arvu pole saavutatud, ilmselt ongi Saaremaa. Seda heidab meile ette ka Euroopa Komisjon, konkreetsel juhul siis komisjoni toiduohutuse volinik Andriukaitis. Juhtumisi homme ongi Riias seoses sigade Aafrika katkuga Andriukaitise kohtumine kolme Balti põllumajandusministri ning meie Poola ametivennaga. See teema on aktuaalne ja see ei ole ainult meie riigi mure. Nagu mäletate, mõni aeg tagasi Lätis hukati 5000 või selle ringis siga. See ei puuduta ainult ühte riiki ja kõik asjaomased riigid peavad tegema koostööd. Metssiga riigipiiri ei vaata, ta liigub ikka sinna, kus paremad söödamaad on. See on ühine mure ja taudi vastu võideldakse koos. Loodust

päris puhtaks minu arvates küll ei saa. Isegi kui me püüame seda teha, siis mujalt tuleb ikka haigeid loomi sisse. Looduses peab olema tasakaal ja ma arvan, et inimene ei peaks sinna eriti sekkuma. Kui inimene ei oleks sekkunud, siis metssigade arv Eestis poleks ka nii suur olnud.

16:23 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Ammas.

16:23 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Räägime natuke sõnade tähendusest – loomanäitus ja tsirkus. Kindlasti te teate hästi, et loomakaitsjad on teinud ettepaneku sõna "tsirkus" selgelt eelnõusse sisse kirjutada, aga eelnõu koostajad on arvanud, et sõna "loomanäitus" hõlmab ka tsirkust. Aga tavakeeles inimene küll vist loomanäitust tsirkusega ei seosta. Te olete kindlasti oma spetsialistidega uurinud, miks see oluline on, et sõna "tsirkus" eelnõus eraldi ei nimetataks. Kas see siiski ei teeks seda eelnõu kuidagi laiemalt arusaadavamaks ja paremaks?

16:23 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh küsimuse eest! Jah, tsirkus on ka tegelikult loomanäitus. Kui sa lähed looma tehtavat trikki vaatama, siis sa vaatad ka looma. Aga ma võin teile öelda, kuidas loomade kasutamist on teistes riikides reguleeritud. Kõikide loomade kasutamine tsirkuses on keelatud Kreekas. Kõikide metsloomade kasutamine tsirkuses on keelatud Austrias, Horvaatias, Maltal, Sloveenias, Ungaris ja Lätis. Soomes, Belgias ja Bulgaarias on tsirkuses keelatud kasutada suuri kaslasi, karusid, elevante ja ahve. Portugalis on tsirkuses keelatud kasutada ahve ja CITES-is kirjas olevaid loomi. Rootsis on tsirkuses keelatud kasutada ahve ja kiskjaid, kaasa arvatud suuri kaslasi. Taanis ei ole lubatud tsirkuses kasutada metsloomi, v.a Aasia elevanti, kaamelit ja laamat. Tšehhis ei ole lubatud tsirkuses kasutada primaate, loivalisi, vaalalisi ja kaelkirjakuid. Nii et eri riikides on see erinevalt reguleeritud ja ma arvan, et Eesti liigub õiges suunas, sest loomaaias on meil kõigil võimalik neid loomi vaadata. Tallinna loomaaed on hästi liigirikas, nii et me ei peaks millestki ilma jääma.

16:25 Aseesimees Enn Eesmaa
Madis Milling, teine küsimus.

16:25 Madis Milling
Suur tänu, härra juhataja! Austatud minister! Ma ikkagi proovin selgust saada selle piiri suhtes, mis eristab kodulooma ja metslooma. Jahimeeste poolt metsas üles korjatud karupoeg, kes on kasvanud üles inimeste keskel, kumb ta siis on – kodu- või metsloom? Selle määratlemine läheb ilmselt suhteliselt keeruliseks. Ütlen kommentaarina siia juurde ka, et loomaaed on oma olemuselt samuti loomanäitus. Kuidas siis seda reguleerima hakatakse?

16:25 Maaeluminister Tarmo Tamm
Loomaaeda see seadus ei reguleeri. See käsitleb neid loomi, mida on kasvatatud tehistingimustes. Avalikul näitusel võib kasutada ainult loomi, mis on kodus või kusagil mujal inimese kasvatatud. Aga neid, mis on üles kasvanud vabas looduses, ei tohi demonstreerida mujal kui loomaaias. Nii see ongi.

16:26 Aseesimees Enn Eesmaa
Monika Haukanõmm, palun!

16:26 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Lugupeetud minister! Loomulikult, loomade heaolu ja kaitse on väga oluline teema. Te nimetasite teatud loomad, keda see seadus hõlmab ja mõjutab. Aga minul tekkis küsimus, et samamoodi võib näitustel ja tsirkuses kasutada ka erinevaid linde. Me võiks ju ka mõelda, miks me siis linde ei kaitse. Kas selleks on mingi põhjus või põhjendus või on asi selles, et Euroopa Liidu õigus nõuab vaid loomadega tegelemist?

16:27 Maaeluminister Tarmo Tamm

Ma arvan, et see ongi seotud sellega, kuidas Euroopa Liidu õigus seda valdkonda reguleerib. Linnud on tõesti sellest välja jäetud. Kui me leiame, et meil oleks vaja seda kuidagi eraldi reguleerida, siis on võimalik eelnõu menetluse käigus teha muudatusettepanekuid ja eks siis komisjon hindab neid ja küllap me leiame mõistliku lahenduse.

16:27 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits.

16:27 Peeter Ernits
Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Ma lugesin seda nimekirja ja mul tekkisid väiksed küsimused. Varsti tuleb Vastseliina laat ja mitte ainult see. Tolles nimekirjas ei ole näiteks millegipärast ondatrat, ei ole nutriat, ei ole tšintšiljat, ei ole pärlkana – seda nimekirja võiks jätkata. Kust selline diskrimineerimine?

16:28 Maaeluminister Tarmo Tamm
Selle loetelu on koostanud spetsialistid. Ma arvan, et need on loomad, mida reaalselt kasvatatakse kodus. See loetelu ei hõlma neid loomi, mis kasvavad metsas, vabas looduses.

16:28 Aseesimees Enn Eesmaa
Aivar Kokk.

16:28 Aivar Kokk
Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Monika küsimuse jätkuks ma küsin selle kohta, et praegu meil on kogu lindude värk piiratud. Kanad ei tohi kusagil olla, ilma et aed ümber ei oleks. Kas sa oskad öelda, kas mingist hetkest see piirang kaob ära? Linnugripi tõttu peavad maal taludes peetavad kanad olema aiaga piiratud. Kas mingil hetkel seda pole enam vaja?

16:28 Maaeluminister Tarmo Tamm
Momendil on piirang peal, et vältida linnugripi jõudmist meie kanafarmidesse. See on selleks, et me mõnda suurt kanafarmi ei peaks likvideerima. Hiljaaegu ma lugesin, et Jaapanis likvideeriti üks farm, kus oli vist 1 miljon kana. Sinna kutsuti sõjavägi appi, et kõik need kanad hukata. Teema on tõsine. Aga miks kehtib see piirang ka kodulindude pidamisel? Põhiliselt sellepärast, et üheski tsoonis ei esineks linnugrippi. Kui mõne kanafarmi lähedal talus tuvastatakse taudijuhtum, siis see farm hakkab ka kolme kilomeetrit või kümne kilomeetri tsooni kuuluma. Kui me suudame seda vältida, siis linnukasvatussektor ei kannata.
Kui te küsite selle piirangu kohta, siis ma ministrina ei saa öelda, millal see maha võetakse. Aga ma tean, et kui lindude rändehooaeg saab läbi, kui linnud juba pesitsevad, siis on Veterinaar- ja Toiduamet lubanud selle piirangu maha võtta. Nii et võib ikka koduõuel kana kusagil seal mulla sees siblida ja lastele saab neid kanu vabalt näidata.
See on lihtsalt ennetuslik meede, et meie linnukasvatus ohtu ei satuks. Lähimates riikides on linnugrippi esinenud Leedus, vist ka Rootsis või oli see Soomes ühe saare peal. Nii et meie regioonile päris lähedal. Püüame seda ennetada ja mitte korrata viga, mis me sigade taudi puhkedes tegime. Momendil võib öelda, et meil on läinud hästi. Ühtegi linnugripi juhtumit ei ole Eestis olnud. Aga seda otsustavad spetsialistid, kunas nad selle piirangu maha võtavad. On öeldud, et see juhtub siis, kui lindude rändehooaeg läbi saab.

16:30 Aseesimees Enn Eesmaa
Henn Põlluaas.

16:30 Henn Põlluaas
Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea minister! Mul tekib vägisi tunne, et varsti hakkab ministeerium reguleerima ka kirbutsirkust ja täiturge. Aga mis puutub nendesse loomadesse, siis ega ma eriti ei tea, et kuskil on lubatud lõvide, tiigrite ja elevantide püüdmine. Võib-olla kusagil ka on. Ent kui siiski püütakse üks säärane loom kinni ja juhtub nii, et ta on tiine ja saab pojad, siis eelnõu järgi võib need pojad otseteed saata tsirkusesse. Ja loomaaedadesse võetakse loomi ka otse loodusest, ka Eesti

loomaaeda. Küll ja küll on saanud lehest lugeda, kuidas loomaaeda loomi viiakse ja osa võetakse rõõmsalt ka vastu. Millest selline põhjendamatu vahetegemine, et ühtesid kaitstes tormatakse ambrasuuri ette, aga teised unustatakse?

16:31 Maaeluminister Tarmo Tamm
Nagu te näete, siin nimekirjas, milliseid loomi võib avalikul näitusel kasutada, ei ole lõvi ja tiigrit. Üks tahk on nende loomade heaolu ja teine tahk on oht, mis nende näitamisega kaasneb. Nii et lõvi ja tiiger on välistatud. Kui te kusagilt püüate lõvi või tiigri kinni, siis ma ei tea, mida te temaga ette võtate, aga avalikult te temaga näitusele minna ei tohi.

16:32 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits.

16:32 Peeter Ernits
Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Ma vaatan seda Euroopa kaarti ja ei saa sellest loogikast hästi aru. Kreekas ei saa isegi dresseeritud kodusigu tsirkuses kasutada – kõige rangem riik. Mõnel pool, meie põhjanaabritest riikides, ei saa karusid ja ahve tsirkuses kasutada, aga Taanis jälle saab. Mis loogika siin nagu on? Loomad on ühed, Euroopa Liit on ka ühtne, aga Kreekas ei saa ka dresseeritud koeri tsirkuses kasutada, aga mujal võib.

16:33 Maaeluminister Tarmo Tamm
See ongi valiku küsimus, mis oleneb sellest, kui loomasõbralik riik on ja milliseid otsuseid ta vastu võtab. Iseenesest ei ole vaja selle jaoks tsirkust pidada ja loomi nendes kinnistes puurides nädalate ja kuude kaupa hoida ja neid ringi vedada, et rahvas neid näha saaks. Ma ei tea, mis loom see võiks olla, mida on võimalik näha tsirkuses, aga Tallinna loomaaias mitte. Ma arvan, et sellist looma ei ole olemas. Eestis küll oma tsirkust ei ole, meil annavad etendusi rändtsirkused. Ma arvan, et me kaitseme sellega loomi, üldisemalt kogu loodust. Lastel ei jää ükski põnev loom nägemata. Külastage Tallinna loomaaeda! Ja päris lähedal on ka Riia loomaaed. Selle jaoks ei pea tsirkusesse minema.

16:33 Aseesimees Enn Eesmaa
Aivar Kokk.

16:33 Aivar Kokk
Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja, kõigepealt ma tänan väga hea ja ammendava vastuse eest minu eelmisele küsimusele! Aga ma küsin igaks juhuks täpsustavalt, kas ma sain su vastusest õigesti aru. Kas kanade vabapidamise keeld on üleriigiline või kehtib see kümne kilomeetri kaugusel linnufarmist? Sa korra nimetasid kümmet kilomeetrit. Lihtsalt valijad küsivad mu käest ja ma saan siis neile ammendava vastuse anda.

16:34 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh hea küsimuse eest! Võib-olla ma väljendasin ennast ebatäpselt, aga kui mõne linnufarmi lähedal avastatakse kodukanadel linnugripp – see võib olla ka Eesti kõige suurem kanafarm –, siis see satub kohe ohutsooni ja selle toodangu müük on raskendatud. Kõige suurem kanafarm on Loo asulas. Kui kusagil seal lähedal kellegi kodukanadel avastatakse linnugripp, siis satub see suurfarm ohutsooni ja kogu kauplemine muutub raskeks. On kolmekilomeetrine tsoon ja kümnekilomeetrine tsoon. Sisuliselt on see sama regulatsioon, mis sigade puhul. Praegu me hoiame hinge kinni, et saaks veel kaks kuud Eestis ilma sigade Aafrika katku juhtumiteta hakkama, siis me pääseks kolmandast tsoonist. Tsoonist on väga raske kaupa välja müüa, hinnad on hoopis teistsugused. Üldiselt ma loodan, et Veterinaar- ja Toiduamet lähemal ajal võtab selle linnupidamise piirangu maha. Aga see kehtib jah üle Eesti, mitte teatud piirkondades.

16:35 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Ammas.

16:35 Andres Ammas
Aitäh, lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Maaeluministeeriumi määruse kavand tundub olevat veel avatud ettepanekuteks ja lisandusteks, siin on lõpus kolm punktiiriga kohta. Selles saalis eile toimunud diskussiooni jätkuks küsin teilt nii: kuidas te suhtute ettepanekusse lisada loetelusse peibutuspart ja parteibroiler, eriti kui nad on dresseeritud?

16:36 Maaeluminister Tarmo Tamm
Ma tean, et lugupeetud Vabaerakonna liikmed tegelevad selle teemaga praegu hästi aktiivselt. Kui te muudatusettepanekute esitamise ajal teete selle ettepaneku, siis küllap komisjon kaalub seda väga põhjalikult. Võib-olla saate isegi kaks eelnõu liita. Nii et ma soovin teile edu. See on parlamendi otsustada.

16:36 Aseesimees Enn Eesmaa
Urmas Kruuse.

16:36 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Te rääkisite metssigade populatsioonist Eestis. Kas te olete jahimeestega kohtudes avaldanud arvamust, et Eestis võiks olla metssigu umbes sama palju nagu Soomes, kus on veidi alla 2000 metssea? Mis nad selle peale on öelnud?

16:36 Maaeluminister Tarmo Tamm
Ühte asja ma võin küll öelda: ega jahimehed praegu õnnelikud ei ole, sest see ei ole enam jaht, mida nad nüüd läbi viivad. See on lihtsalt massiline hukkamine, massiline tapmine. Ega nad rõõmu ei tunne. Kütitud sigade arv näiteks Saaremaal ulatus tuhandetesse, kui ma ei eksi. Euroopa Komisjoni arvates võiks normaalne olla keskmiselt 1,7 metssiga 1000 ruutkilomeetri kohta. Nende ettekujutuse kohaselt on sel juhul tulevikus taudioht väike. Jahimehed saavad aru, et kõik see on liiale läinud, mida nad praegu tegema peavad. Ega see neile rõõmu ei tee. Aga sellest Euroopa Komisjoni normist me peame kuidagi kinni pidama. Mis puudutab 2000 metssiga Soomes, siis naaberriigi territooriumi suurust arvestades see arv enam-vähem vastab sellele nõudele. Ma ei ole muidugi täpselt arvutanud. Aga jah, sellest normist me peame kinni pidama ja sinnapoole liikuma, sest meile heidetakse meie olukorda kogu aeg ette. Kui me seda nõuet ei täida ja kui peaks juhtuma veel mingi õnnetus, siis võib olla raske euroliidust täiendavaid summasid saada. Nii see on.

16:38 Aseesimees Enn Eesmaa
Monika Haukanõmm, palun!

16:38 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Lugupeetud minister! Siin on välja toodud, millistel juhtudel ei tohi loomi eksponeerida. Minu küsimus puudutab seda, et väga tihti me eksponeerime ja peame loomi ka lemmikloomapoodides, kus osa loomi kindlasti veedab väga pika perioodi oma elust. See ei ole looma huvides. Kas te kaalusite või peate oluliseks kaaluda loomakaitseseadust laiendada teatud osas ka lemmikloomapoodidele ja seal peetavatele loomadele?

16:39 Maaeluminister Tarmo Tamm
Mul on kodus mitu lemmiklooma ja ega mina ka ei rõõmusta, kui ma külastan lemmikloomapoodi ja näen seal puuris hiirekesi ringi lippamas. Seda teemat see eelnõu tõesti ei käsitle. Kui te leiate, et selle võiks eelnõusse lisada, siis tehke muudatusettepanek. Samas võib-olla võtame sellega paljudelt inimestelt rõõmu soetada peresse lemmikloom, mis lapsele võib hästi armsaks saada ja tekitada temas loomaarmastuse. Ma arvan, et see on väga delikaatne teema – raske on otsustada, millise piirini võiks piirata. Aga lemmiklooma poest ostmise võimalus võiks olla. Lemmikloomapoed on kohad, kust saad looma või linnu legaalselt osta ja tead, et ta ei ole haige. Nii et see on kahe otsaga küsimus. Ma tunnen ka nendele loomadele kaasa, aga ma loodan, et nad ostetakse kiiresti ära ja nad saavad endale head pered, kus nende eest hoolitsetakse. See on minu ainuke lootus.

16:40 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Külliki Kübarsepp!

16:40 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea minister! Te ei vastanud Madis Millingu küsimusele nii selgelt, et oleks aru saanud. Te ütlesite, et teie ei trügi sinna komisjoni, kes hakkab üritustel käima ja kontrollima. Aga kuidas see ikkagi hakkab bürokraatia poole pealt toimuma? Mismoodi? On ju mitmeid talusid, kes on päästnud pisikesi karusid ja metssigu ja nad üles kasvatanud. Olen ise Võrumaal sellises talus käinud. Kas nemad ei lähe selle seaduse alla? Nad on ju varases elueas võib-olla isegi mitu aastat n-ö tehistingimustes viibinud.

16:40 Maaeluminister Tarmo Tamm
See seadus käsitleb loomade avalikku näitamist. Kui on kellegi koju sattunud – selliseid juhtumeid on tõesti küll ja küll – näiteks karupoeg, kelle ta on päästnud, siis selle looma avalikku näitamist ei tohi korraldada. Kui keegi sellist looma kodus peab, siis seda kuidagi legaliseerida ei ole võimalik. Kuidas sa legaliseerid? Ja tegelikult on kodus peetav karu ka oht ümbruskonnale. Kes vastutab? Metsloom on ju metsloom. Sa võid kodus karu hoida, aga kui see karu ühel päeval lahti pääseb ja läheb läbi aia naabripere juurde, kus on väikesed lapsed, mis siis saab? Kuidas on seda võimalik legaalseks muuta? Ma ei kujuta nagu hästi ette. Kogu see seadus peab aga silmas ikkagi tehistingimustes sündinud loomi.

16:41 Aseesimees Enn Eesmaa
Henn Põlluaas.

16:42 Henn Põlluaas
Aitäh, hea minister! Lugupeetud eesistuja! Minu eelmine küsimus jäi ikkagi vastuseta. Mis juhtub siis, kui püütakse metsast metsloom, kes on tiine ja tehistingimustes sünnitab pojad? Ma saan aru, et seda ema ei tohi mitte kellelegi näidata, isegi sugulastele vist mitte, aga poegadega tee mis tahad – vii tsirkusesse, loomapoodi või laadale. Kus see loogika siin on?

16:42 Maaeluminister Tarmo Tamm
Loogika on selles eelnõus. Siin on kirjas kõik loomad, keda eelnõu puudutab. Kui te selle läbi loete, siis näete, et siin on kõik olemas. Ma võin teile selle loetelu ette lugeda. Kui lugupeetud Riigikogu liige seda soovib, siis ma teen seda. See on päris pikk nimekiri.

16:42 Aseesimees Enn Eesmaa
Külliki Kübarsepp.

16:42 Külliki Kübarsepp
Aitäh! Te mulle bürokraatia kohta ei vastanud. Mida peab tegema inimene, kes tahab oma koduloomi eksponeerida? Kuidas see reaalselt hakkab toimuma? Palun tutvustage seda! Ma vaatan kooskõlastustabelist, et Eestimaa Loomakaitse Liit on teinud mitmeid ettepanekuid ja tähelepanu pööranud hulkuvate loomadega seonduva reguleerimisele. Millal ja kas üldse on Maaeluministeeriumil plaanis sellega tegeleda? Ma saan aru, et kuna väljatöötamiskavatsuses pole seda teemat markeeritud, siis pole seda ka arutatud.

16:43 Maaeluminister Tarmo Tamm
Loomateema on aktuaalne. Lähemal ajal me saame kokku Veterinaar- ja Toiduameti inimestega. Hindame sääraseid olukordi, kus näiteks hobune on jäetud armetusse seisu, ja püüame analüüsida, miks nad ei ole õigel ajal reageerinud ja abinõusid tarvitusele võtnud. Kõik see käib ka muude koduloomade kohta – kuidas neid koheldakse jne. Kindlasti me peame siin edasi liikuma, võib-olla ka seadust kohendama. Aga me ei tohi sellega leppida, et inimesed piinavad loomi. See ei ole argument, et loom on nende omand. Nad peavad loomadega heaperemehelikult ringi käima ja nende eest

hoolitsema. Nii et kindlasti üks selleteemaline arutelu toimub. Võib-olla tõesti peab ka seaduspügalaid muutma. Aga mis puutub sellesse eelnõusse, siis selle puhul bürokraatiat ei ole ja ma ka ei näe, et see võiks tekkida.

16:44 Aseesimees Enn Eesmaa
Uno Kaskpeit.

16:44 Uno Kaskpeit
Aitäh, härra eesistuja! Mul on selline küsimus. Kas naarits on koduloom või metsloom? Mingisugune seltskond aktiivseid inimesi on tahtnud naaritsakasvatust ära keelata. Kuidas sellesse suhtuda?

16:44 Maaeluminister Tarmo Tamm
Kui ma loen seda nimekirja, siis ma siin naaritsat ei näe. Naaritsafarmide keelustamise üks argument oli, et juhul kui nad pääsevad loodusesse, siis nad rikuvad meie looduse tasakaalu ära. See on üks põhilisimaid argumente, mida tuues võideldakse naaritsafarmide vastu. Aga nagu te näete, naaritsat selles loetelus ei ole.

16:45 Aseesimees Enn Eesmaa
Austatud ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Tuletan meelde, et tegemist on eelnõu esimese lugemisega, nii et kolleeg Andres Ammase küsimus peibutuspartide kohta võib eelnõu teiseks lugemiseks ettevalmistatult uuesti arutluse alla tulla. Peibutusparte on näiteks laatadel alatihti näha. Juhtivkomisjoni nimel teeb ettekande maaelukomisjoni liige Siret Kotka-Repinski. Palun!

16:45 Siret Kotka-Repinski
Hea Riigikogu aseesimees! Head Riigikogu liikmed! Maaelukomisjonis käsitleti kõnealust seaduseelnõu 9. mail. Lisaks komisjoni liikmetele oli kohale kutsutud Maaeluministeeriumi toiduohutuse osakonna loomakaitse ja põllumajandusloomade aretuse büroo juhataja Sirje Jalakas, kes andis kommentaare. Ma eelnõu ei hakka siin pikemalt teile tutvustama, minister juba selgitas kõike. Küll aga annan edasi mõningaid mõtteid, mis komisjonis tõstatati.
Komisjonis tunti huvi selle vastu, kas eelnõus toodu tähendab ka seda, et kala või vihmaussi ei tohi enam akvaariumis n-ö sisekujunduselemendina kasutada. Selgitati, et akvaariumides eksponeerimise kohta on eraldi punkt olemas ja akvaariume võib ka edaspidi sisekujunduselemendina kasutada. Nii et akvaariumid selle seaduse alla ei käi.
Tunti huvi selle vastu, kuidas töötavad veepargid. Teatavasti on kavas Eestisse delfinaarium ehitada. Veepargid töötavad loomaaia tegevusloa alusel. Nii et see küsimus selle seaduseelnõu temaatikat ei puuduta. Veel tunti huvi selle vastu, et tulemas on iga-aastased avatud talude päevad ja kas talud võivad oma loomi näidata või mitte. Jah, talud võivad oma loomi näidata, sellepärast et see ei ole talude esmane eesmärk. Talud tegutsevad ikkagi loomsete saaduste saamise nimel. Nii et turismi- ja avatud talude päevadel on kõik lubatud, loomi võib näidata.
Enne kõlas saalis küsimus, mis saab, kui mõnda looma, kes ei ole loetelus, näidatakse avalikult näitusel. Selleks on olemas Veterinaar- ja Toiduamet, kes seda kõike jälgib ja rakendab ka sanktsioone, kui vaja. Lepiti kokku, et kõikidele huvigruppidele saadetakse täiendavalt küsimus, mida nad eelnõust arvavad. Komisjonis otsustati konsensusega teha ettepanek võtta eelnõu 445 täiskogu istungi päevakorda 31. maiks 2017. aastal ja teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada. Ettekandjaks määrati konsensusega maaelukomisjoni liige Siret Kotka-Repinski ja tehti ettepanek määrata eelnõu muudatusettepanekute tähtajaks Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse järgi kümme tööpäeva, seega 14. juuni 2017 kell 17.15. Aitäh!

16:49 Aseesimees Enn Eesmaa
Küsimuse ettekandjale esitab Terje Trei. Palun!

16:49 Terje Trei
Aitäh! Hea ettekandja! See seaduseelnõu on üsna üldsõnaline ja tegelikult paneb kõik lõplikult paika ministri määrusega kehtestatav nimekiri. Minu küsimus ongi sellega seotud. Kui nüüd ministeeriumis

koostatakse nimekiri ja seal ei ole mõnda looma, kes üldiselt võiks seal olla, kuidas siis looma omanik peab käituma, et mitte seadust rikkuda? Kas ta peab pöörduma ministeeriumi ja tegema taotluse, et tema loom sinna nimekirja kantaks, või kuidas ta peab toimima? Kas te seda arutasite?

16:50 Siret Kotka-Repinski
Jah, me arutasime seda. Olete õigesti aru saanud. Peab esitama ministeeriumi taotluse, et see loom sinna nimekirja kantaks. Ja kui ta on sinna kantud, siis võib seda looma ka näidata.

16:50 Aseesimees Enn Eesmaa
Austatud ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Barbi Pilvre, palun!

16:50 Barbi Pilvre
Head Riigikogu liikmed! Hea juhataja! Kunagi näidati laatadel mustanahalisi mehi, karvaseid naisi ja Siiami kaksikuid. Inimesed kogunesid neid vaatama, maksid raha ja neil oli lõbus. Loomade kasutamine inimese lõbustamiseks tsirkuses on vana komme, mis tänaseks on samamoodi oma aja ära elanud nagu karvaste naiste või kokkukasvanud peadega laste üle naermine. Loomad on inimestele tundunud naljakad, kui neile panna selga inimeste riided, peksta neid, kuni nad seisavad kahel tagumisel jalal püsti või hüppavad kasuka kõrbelõhna saatel läbi põlevate rõngaste. Täna oleme arusaamal, et tsirkuses võiksid oma osavust demonstreerida siiski ennekõike inimesed: akrobaadid, klounid ja tuleneelajad. Tsirkus on muutunud esteetilisemaks ja eetilisemaks. Me ei soovi Eestis enam näha tsirkuse külalistruppe, kus loomi mööda esinemispaiku kitsastes oludes piinarikkalt väntsutades transporditakse, et rahvas saaks pealt vaadata, kuidas areenil nende väärikust alandatakse.
Vabaks tsirkusesse sattumise ohust saavad täna töösse antava eelnõu kohaselt siiski vaid metsloomad, kes on vabadusest püütud. Nende loomade kasutamine, kes on kasvanud inimeste kodus – kassid, koerad, küülikud, kanad, haned, pardid, kalkunid –, võib jätkuda, kui tagatakse võimalus nende liigiomaseks käitumiseks. Nii et tegemist on loomade ärakasutamise lõpetamise teel alles ühe, samas aga väga olulise sammuga. Loomade nimekirja kinnitab minister, nagu me juba kuulsime.
Meenutan, et loomatsirkuste keelamise eelnõu oli aktuaalne ka aastal 2015, kui minister Ivari Padar püüdis ministeeriumis seda algatada. Eesti ühiskonnas kogub diskussioon loomade väärikuse üle alles hoogu. Parlamendis kukkus karusnahafarmide sulgemise eelnõu teatavasti esialgu läbi. Esialgu!
Küsimus loomade õigustest ja nende ärakasutamisest inimese poolt muutub üha aktuaalsemaks. Tsirkuste ja karusnahakasvanduste kõrval on loomakaitse huvivaldkonnaks intensiivloomapidamine, tingimused farmides, pikamaatransport, võimalikult valutu hukkamine. Loomakaitse eesmärk on kokkuvõttes asjatute ja välditavate kannatuste vähendamine miinimumini. Loomade kannatuste vähendamise kõrval on teemaks ka loomadega kokku puutuvate inimeste, näiteks nende dresseerijate ja kasvatajate psüühiliste kannatuste vähendamine. Tsirkuse puhul on oluline ka publiku ohutus.
Loomade õiguste teemal arutlenud filosoof Giorgio Agamben väidab, et suhtumises loomadesse on võtmeküsimus inimese ja loomade erinevuse otsimine. Inimene otsib eri loomade puhul enamasti tunnuseid, mis teda loomadest eristavad ja, mis väga tähtis, inimest ülendavad.
Palun igaks juhuks lisaaega!

16:53 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, kolm minutit juurde!

16:53 Barbi Pilvre
Loomade ja inimeste erinevust tõlgendatakse igal juhul vaimsuse ilminguna, näiteks püsti seismist ja pöidla väljakujunemist on seostatud tööriistade kasutamisega. Loomade puhul rõhutab inimene alati millegi puudumist, olgu see kõnevõime, ratsionaalne käitumine, kultuur, ajalugu, teadlikkus surmast, erootika, häbi- ja süütunne. Kui loomad on saadud tegema midagi, mis on inimesele omane – kui nad näiteks tantsivad, liiguvad mingi korra järgi, täidavad käske –, siis tundub loom inimesele tark, aga ka naljakas. Tsirkuses sel puhul aplodeeritakse.
Kui Carl Linné paigutas 18. sajandil primaatide keskele ka inimese, oli see skandaal. Nüüdseks oleme aktsepteerinud, et šimpansid ja gorillad polegi meist väga erinevad ja on isegi leitud, et inimesel ja kassil on leemurite näol ühised eellased. Me oleme loomadega sarnasemad, kui kunagi arvati. Ja nii on vaja

vähendada loomade ärakasutamist ja neile kannatuste põhjustamist miinimumini. Inimese suhe loomadega on pidevas muutumises, seda enam, mida rohkem aktsepteerib inimene oma sarnasust loomadega. Arenenud maailm liigub igal juhul selle poole, et tunnistada loomade õigust liigiomasele elule ja väärikusele. Loomatsirkuste ärakeelamine on oluline samm sellel teel. Loomad vabaks! Aitäh!

16:55 Aseesimees Enn Eesmaa
Aitäh! Kas teiste fraktsioonide esindajatel on soovi läbi rääkida? Seda ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 445 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määran eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 14. juuni kell 17.15.

---

12. 16:55 Ühtset patendikohut käsitleva lepingu ja ühtse patendikohtu Põhjamaade ja Balti riikide piirkondliku talituse asutamise kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu (441 SE) esimene lugemine

16:56 Aseesimees Enn Eesmaa
Tänane 12. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud ühtset patendikohut käsitleva lepingu ja ühtse patendikohtu Põhjamaade ja Balti riikide piirkondliku talituse asutamise kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu 441 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli justiitsminister Urmas Reinsalu!

16:56 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Lugupeetav istungi juhataja! Armas rahvaesindus! Tegemist on ühe habemega looga. Selle Euroopa ühtset patendikohut käsitleva lepingu on Eesti riik allkirjastanud juba 2013. aasta veebruaris, selle lepingu alusel moodustatava ühtse patendikohtu Põhjamaade ja Balti riikide piirkondliku talituse asutamise kokkuleppe aga 2014. aastal. Ühtse patendikohtu leping on vajalik selleks, et realiseerida Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses ette nähtud initsiatiiv koostööks ühtse patendikaitse valdkonnas. Ühtse toimega Euroopa patent, mis selle lepingu ratifitseerimisel Eesti õiguskorras jõustub, erineb nn klassikalisest Euroopa patendist erineva kaitseala tõttu. Klassikaline Euroopa patent on siseriiklike patentide kogum, millel on siseriikliku patendiga võrdne õiguslik toime. Ühtse toimega Euroopa patendi kaitseala ulatub ühetaoliselt üle kõigi ühtse patendikaitse loomise valdkonnas tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide territooriumide. See on mõistlik, sest see tagab parema, efektiivsema patendikaitse sellises olulises ettevõtlikkust ja loovust väljendavas eluvaldkonnas. Ühtse patendikohtu lepinguga loodav ühtne patendikohus muutub osaks Eesti kohtusüsteemist. Selle eesmärk on tagada ühtse toimega Euroopa patendiga seotud kohtupraktika järjepidevus ja sellest tulenev õiguskindlus ning kulutasuvus patendiomanikele. Oluline on, et kõiki ühtse patendikohtu otsuseid täidetakse Eestis samadel tingimustel kui Eestis tehtud kohtuotsuseid. Nagu ma ütlesin, ühtse patendikohtu lepinguga võimaldatakse teatud grupil lepinguosalistel liikmesriikidel asutada piirkondlikke talitusi või ühel liikmesriigil kohalikke talitusi. Sellisel juhul ei pea osapooled sõitma kohtuasju arutama kesktalitusse, mis asub Pariisis, selle allüksused aga Londonis ja Münchenis. Nagu ma juba märkisin, on Eestil kokkulepe Rootsi, Läti ja Leeduga piirkondliku talituse asutamise küsimuses. Selle piirkondliku talituse allkantselei asub Rootsis Stockholmis, kohtuasju on aga võimalik menetleda Eestis, Lätis, Leedus ja Rootsis. Meie oleme kavandanud selleks kasutada Harju Maakohtu ruume. Kui on küsimus, kui palju Euroopa patendiga seotud kohtuasju või vaidlusi võiks aastas üles kerkida, siis märgin, et eeldatavalt võib see arv olla ühekohaline. Aitäh!

16:59 Aseesimees Enn Eesmaa
Minister on valmis küsimustele vastama. Küsimusi ei ole. Suur aitäh! Kutsun ettekandeks kõnetooli majanduskomisjoni liikme Deniss Boroditši juhtivkomisjoni esindama.

17:00 Deniss Boroditš
Hea istungi juhataja! Kolleegid! Riigikogu majanduskomisjon arutas nimetatud eelnõu oma 15. mai istungil. Kohal käis ka justiitsminister, kes andis põhjaliku ülevaate eelnõu eesmärkidest ja sisust. Põhiline teema ongi lepingu ratifitseerimine, tänu millele astub jõusse Euroopas ühtne vaidluste menetlemise kord.

Majanduskomisjon tegi järgmised menetluslikud otsused. Kõigepealt määrati mind eelnõu ettekandjaks, teiseks otsustati saata eelnõu täiskogu päevakorda 31. maiks ehk tänaseks. Veel tegi majanduskomisjon konsensusliku otsuse eelnõu esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute tähtajaks (samuti konsensusega) 5. juuni 2017 kell 17. Aitäh!

17:01 Aseesimees Enn Eesmaa

Auväärt ettekandja, suur aitäh! Teile küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soov avada läbirääkimisi? Sõnavõtusoovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 441 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määran eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 5. juuni kell 17.

---

13. 17:01 Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (440 SE) esimene lugemine

17:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane 13. päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 440 esimene lugemine. Palun kõnetooli justiitsminister Urmas Reinsalu!

17:02 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud parlament! See on nüüd eelmise eelnõuga vahetult seotud rakenduslik riigisisene õigusakt, millega ühtse Euroopa patendi õiguslik menetlus võetakse üle meie õiguskorda. See näeb ette muuta just nimelt menetlusseadusi – nii täitemenetlust kui ka tsiviilkohtupidamist käsitlevaid õigusakte. Samuti on vaja muuta Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seadust, kuna Euroopa patendi edasine areng tõhustatud koostöö raames näeb ette ühtse toimega Euroopa patendi küsimuste reguleerimist. Oluline on nõue, et Eesti õiguskorras peab olema kindel asjaomane menetluskord, teiseks pannakse paika Euroopa patendi õiguslik staatus Eesti õiguskorras. Veel on oluline, et määratletakse menetlustee, kuidas käsitletakse ühtse patendikohtu otsuste täitmist. Iseenesest, nagu ma ütlesin, on nii sellel kui eelmisel õigusaktil kindlasti õiguskindluse seisukohalt nii Eesti ettevõtjatele kui ka teiste riikide ettevõtjatele igati positiivne mõju. Aitäh!

17:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Auväärt minister, teile ei ole küsimusi. Suur aitäh! Juhtivkomisjoni nimel ettekande teeb ka selle eelnõu puhul majanduskomisjoni liige Deniss Boroditš. Palun!

17:04 Deniss Boroditš

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Ka seda eelnõu arutati majanduskomisjonis 15. mail k.a ja ülevaate andis justiitsminister Urmas Reinsalu. Ta rääkis eelnõu eesmärkidest ja sisust. Komisjoni istungil tekkisid ka mõningad küsimused. Näiteks kuidas muutub menetluse aeg ja kas patenditasu muutub. Vastuseks kõlas, et patenditasud ei muutu. See, mis varem kehtis Euroopa patendi kohta, hakkab kehtima ka ühtse toimega Euroopa patendi kohta. Reinsalu kinnitas, et rahvusvahelisi vaidlusi on vähe ning menetlusajad loodetavasti lühenevad. Samuti küsiti, millisel määral Euroopas kehtiv patent ühildub ülemaailmse patendiga. Minister seletas, et patent kehtib sisuliselt selles ruumis, kus seda taotletakse. Näiteks USA-s peab taotlema patendi kohapeal eraldi. Aga näiteks ravimitööstuses taotletakse patente üleilmselt, kuna looja õigusekaitse on väga kulukas.
Veel küsiti, mis põhjustel Hispaania, Horvaatia ja Poola ei ole selle lepinguga liitunud. Seletuskirjast see ei selgu. Ministeeriumi nõunik seletas, et Horvaatia ei olnud siis, kui sellele lepingule allakirjutamine käis, veel Euroopa Liiduga ühinenud. Nüüd ta saab lepingu allkirjastada. Hispaania aga tõesti loobus, kuna süsteem on vaid inglis-, prantsus- ja saksakeelne. Protestiks Hispaania loobus. Poola on süsteemiga juba liitunud, kuid pole veel alla kirjutatud ühtse patendikohtu lepingut. Rohkem küsimusi ei olnud.
Komisjon langetas ka menetluslikud otsused: määrata ettekandjaks Deniss Boroditš, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu 31. mai istungi päevakorda, esimene lugemine lõpetada ja määrata

muudatusettepanekute tähtajaks 5. juuni 2017 kell 17. Olgu märgitud, et kõik need otsused olid konsensuslikud. Aitäh!

17:07 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur aitäh, austatud ettekandja! Teile küsimusi ei ole. Kas fraktsioonid soovivad alustada läbirääkimisi? Sõnavõtusoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 440 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 5. juuni kell 17.

---

14. 17:07 Atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu (462 SE) esimene lugemine

17:07 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane 14. päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu 462 esimene lugemine. Palun kõnetooli ettekandeks keskkonnaminister Marko Pomerantsi!

17:08 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Tervist! Lugupeetud eesistuja! Head Riigikogu liikmed! Teie ees on atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis on ette valmistatud Keskkonnaministeeriumis. Selle eelnõuga on kavandatud muudatused atmosfääriõhu kaitse seaduses ja need on tingitud vajadusest üle võtta kütuse kvaliteedi direktiiv ja selle rakendusakt. Lisaks korrigeeritakse seadusest tulenevaid praktikas ilmnenud vajadusi.
Eelnõu peamine eesmärk on vähendada transpordisektoris tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguseid, et parandada üleüldist välisõhu kvaliteeti. Eelnõuga sätestatakse kütusetarnijatele kütuse kvaliteedi direktiivist tulenev kohustus vähendada maanteetranspordi sektoris kasutatavatest kütustest tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguseid 2020. aastaks 6%. Lisaks luuakse volitusnorm, mille alusel hakatakse koguma ja Euroopa Komisjonile edastama teavet maanteetranspordis kasutatavate kütuste ja energia kohta, sh teavet koguste, päritolu ja ostukoha, kasvuhoonegaaside heite mahukuse jm näitajate kohta. Eelnõu on harmoneeritud 21. aprillil 2017 vastuvõetud vedelkütuse seaduse muutmise seadusega, mistõttu selle mõju on sama nagu vedelkütuse seadusel. Tarnijatel on võimalik täita samaaegselt kahes seaduses sätestatud kohustusi. Vedelkütuse seaduse kohaselt võivad tarnijad alates 1. maist 2018 tarbimisse lubada säästlikkuse kriteeriumidele vastavaid biokütuseid ning samal ajal vähendatakse selliste biokütuste lisamisega ka kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõus toodud kohustust tuleb tarnijatel kuupõhiselt hakata täitma alates 2020. aastast. Samal ajal nõuab vedelkütuse seadus tarnijatelt vähemalt 6,4% biokütust igas liitris, aga eesmärgiks on seatud 10% energiasisalduse järgi.
Euroopa Liidu õiguse ühtlustamise eesmärgil on eelnõusse sisse toodud termin "teenindusjaam", mis tekitas komisjonis mõningase arutelu. Atmosfääriõhu kaitse seadus teeb edaspidi vahet terminitel "tankla" ja "teenindusjaam". Erinevus seisneb selles, et teenindusjaam on rajatis, kus toimub ainult bensiini väljastamine mootorsõidukite kütusepaakidesse, tankla aga rajatis, kus toimub ka teiste kütuste – diislikütuse, surumaagaasi ja veeldatud naftagaasi – väljastamine. Bensiini väljastamisel on lenduvate orgaaniliste ühendite tõttu kehtestatud konkreetsed nõuded ja tuleb tagada, et need nõuded oleksid täidetud. Euroopa Liidu direktiivides on need mõisted kasutuses ja Eestil tuleb need üle võtta, kuid sellel puudub mõju praktikas, sest Eestis ei ole selliseid rajatisi, kus väljastatakse ainult bensiini. Tänan tähelepanu eest!

17:11 Aseesimees Enn Eesmaa

Ka meie täname teid, härra minister! Küsimusi teile ei ole. Juhtivkomisjoni nimel ettekande teeb keskkonnakomisjoni liige Terje Trei. Palun!

17:11 Terje Trei

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Keskkonnaministri ülevaade eelnõu sisust oli tõenäoliselt piisavalt põhjalik ja ma ei hakka seda kordama. Annan ülevaate keskkonnakomisjoni 15. mai istungist, kus see seaduseelnõu oli ühe punktina arutelul. Istungile olid kutsutud selle eelnõu kohta selgitusi andma

Keskkonnaministeeriumi välisõhu osakonna juhataja Heidi Koger ja sama osakonna peaspetsialist Heiko Heitur. Atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu arutelu alguses tundis komisjon huvi, miks on meil laudadel ühe seaduse muutmisega seoses kaks eelnõu. Täna siin saalis järgmisena arutelule tulev eelnõu puudutab sama seadust. Miks ei võiks need olla üheks eelnõuks liidetud? Heidi Koger selgitas, et kahte eelnõu on üksteisest sõltumatult eri aegadel ette valmistatud, kuid nüüd sattusid need koos Riigikokku. Keskkonnaministeeriumi välisõhu osakonna peaspetsialist Heiko Heitur selgitas käesoleva eelnõu sisu. Sellega võetakse üle kaks Euroopa Liidu direktiivi, mis on seotud kohustusega vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Eesmärgid on valdkonnasektoriga hästi läbi räägitud ja eelnõu on kooskõlas vedelkütuse seadusega.
Siiski komisjonis küsimusi tekkis, võtan need lühidalt kokku. Komisjoni esimees Rainer Vakra küsis, kui mahukaks muutub tarnijatele kehtestatud aruandlus. Heiko Heitur vastas, et Maksu- ja Tolliamet arendab välja oma andmebaasi, kus kütuste liikumine muutub reaalajas jälgitavaks, ning tarnija sisestab nõutavad andmed sinna andmebaasi. Rainer Vakra tundis veel huvi, kuidas kütuste kasvuhoonegaaside heitkogused 6% vähenevad. Selgituseks öeldi, et tarnijatel on võimalus valida, kas lisada biokütuseid fossiilkütuste hulka, lisada portfelli alternatiivkütuseid või võtta arvesse töötlemisetapis tekkivaid heitkoguseid.
Terje Trei palus täpsustada eelnõu seletuskirjas toodud tähtaegasid, pidades silmas, ega direktiivi ülevõtmisega ei ole hiljaks jäädud. Heiko Heitur täpsustas, et direktiiv oli vaja üle võtta 2010. aastaks, kuid selleks ajaks ei suutnud Euroopa Komisjon välja arvutada keskmist kütusetarbimist, millest hakatakse 6% vähenemist arvestama. Arutelud läksid väga pikaks ning lähteandmed saadi alles 2015. aastal.
Valeri Korb küsis, mida tähendab kütuse elutsükkel. Vastus on, et kütuse elutsüklisse on arvestatud toorme kaevandamine, töötlemisprotsess, tarbimine ja emissioon. Terje Trei tundis huvi, miks on osas eelnõu punktides kasutatud mõistet "tankla" ja osas "teenindusjaam". Mis vahe neil on? Heiko Heitur selgitas, et sõna "tankla" asendatakse kahes paragrahvis sõnaga "teenindusjaam", et tagada kooskõla direktiividega. Teenindusjaam on tankla, kus toimub üksnes mootoribensiini müük. Igor Kravtšenko palus täpsustada, kas teenindusjaamas müüakse ühte liiki kütust või ainult bensiini. Vastuseks kõlas, et teenindusjaamas müüakse ainult bensiini oktaaniarvuga 95 või 98. Kokkuvõtvalt leiti, et üheselt arusaadavuse huvides peaks neid termineid täpsustama ja need eelnõu menetluse käigus üle vaatama. Komisjon tegi järgmised menetluslikud otsused: määrata eelnõu 462 ettekandjaks keskkonnakomisjoni liige Terje Trei, teha ettepanek võtta eelnõu Riigikogu täiskogu 31. mai istungi päevakorda ja esimene lugemine lõpetada ning teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 2. juuni kell 12. Kõik otsused olid konsensuslikud. Tänan tähelepanu eest!

17:16 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud ettekandja, suur aitäh! Teile küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimised? Seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 462 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 2. juuni kell 12.

---

15. 17:16 Atmosfääriõhu kaitse seaduse ja keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu (464 SE) esimene lugemine

17:16 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane 15. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud atmosfääriõhu kaitse seaduse ja keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu 464 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli keskkonnaminister Marko Pomerantsi!

17:16 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Tere taas! Rahvasaadik Terje Trei juba informeeris teid, et atmosfääriõhu kaitse seadust puudutavaid eelnõusid on mitu ja et praegune veel rohkem teistmoodi välja paistaks, me lisasime sellele keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise osa ka. On tõsi, et need eelnõud on elanud erinevat elu, eelmine eelnõu oli seotud teie tegevusega vedelkütuse seaduse menetlemisel. Aga niimoodi vahel asjad saavad mingil ajal kokku ühes toas, milleks on Riigikogu suur saal.

Austatud istungi juhataja ja teised head Riigikogu liikmed! Teile on esitatud Keskkonnaministeeriumis ette valmistatud atmosfääriõhu kaitse seaduse ja keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu. Selle seaduse muutmine on tingitud eelkõige vajadusest riigisiseselt rakendada ja üle võtta Euroopa Liidu õigusakte. Selleks tehakse eelnõuga suuremaid muudatusi neljas valdkonnas. Esiteks võetakse osaliselt üle keskmise võimsusega põletusseadmete direktiiv, mis kohustab rakendama heite piirväärtusi kuni 50-megavatise nimisoojusvõimsusega põletusseadmetest eralduvate saasteainete puhul. Eelnõuga küll ei kehtestata heite piirväärtusi – seda tehakse keskkonnaministri määrusega –, küll aga täiendatakse direktiivist tulenevalt õhusaasteloa või keskkonnakompleksloa omaja kohustusi. Eestis on kokku välja antud ligikaudu 1700 õhusaasteluba ja ligikaudu 250 keskkonnakompleksluba. Lisatavad kohustused ei ole aga suure mõjuga, sest tegemist on üldiste nõuetega, mida paljuski juba praegu rakendatakse. Näiteks võin tuua loaga seotud andmete säilitamise, põletusseadmete käitlemise nõuded jms.
Teise olulise muudatusena on eelnõus karistussätted, mis käsitlevad meretranspordist pärineva süsinikdioksiidi heitkoguseid puudutavate seire- ja aruandlusnõuete mittetäitmist. Need nõuded tulenevad Euroopa Liidu õigusaktist ning on laevaomanikele otsekohalduvad. Nimelt peavad kõikide suurte laevade omanikud alates 2018. aasta 1. jaanuarist seirama oma reisidel süsinikdioksiidi heidet ning selle kohta kord aastas aru andma. Nõue puudutab laevu, mille kogumahutavus on üle 5000 gigatonni. Seire- ja aruandluskohustus kehtib kõikidele Euroopa Liidu sadamatesse sisenevatele ja neist väljuvatele laevadele, olenemata sellest, mis riigi lipu all laev sõidab. Euroopa Liidu õigusaktist tulenev seire- ja aruandluskohustus puudutab 14 Eesti lipu all sõitvat laeva.
Kolmandaks täpsustatakse fluoritud kasvuhoonegaaside ehk F-gaaside käitlemisega seotud regulatsiooni atmosfääriõhu kaitse seaduses. F-gaasid on tööstuslikud kemikaalid, mida kasutatakse näiteks külma- ja kliimaseadmetes ning soojuspumpades ja tuletõrjeseadmetes. F-gaase sisaldavate seadmete omanikele luuakse seadusmuudatusega võimalus hoida enda juures seadmetest kokkukogutud F-gaasi sisaldavat mahutit, kui see on registreeritud F-gaase ja osoonikihti kahandavaid aineid sisaldavate seadmete registris FOKA. Seni seda võimalust ei olnud, kuid praktikas ei saadeta seadmetest väljavõetud ainet alati jäätmekäitlejale, vaid hoiustatakse see omaniku juures, et seda hiljem oma teistesse seadmetesse lisada. Veel tunnistatakse kehtetuks F-gaaside lubatud lekke piirväärtused, kuna edaspidi ei tohi seda ainet sisaldavad seadmed üldse lekkida. Kui siiski leke tuvastatakse, siis tuleb see viivitamata kõrvaldada.
Eelnõuga lisatakse säte, et alates 1. jaanuarist 2017 on F-gaasi sisaldavate seadmete käitlemislubade omajate avalik nimekiri üle viidud majandustegevuse registrisse. Varem oli see nimekiri Keskkonnaameti veebilehel. Lisaks kehtestatakse Euroopa Liidu F-gaaside määrusega nõuete rakendamiseks vastutussätted ehk väärteokoosseisud, mis siiani Eesti õiguses puudusid. Osa vastutussätteid täiendatakse.
Neljanda suurema muudatusena täiendatakse atmosfääri kaitse seadust sättega, mis võimaldab kasvuhoonegaaside heitkogusega kauplemise tuludest antud toetusi tagasi nõuda. Täpsemalt puudutab see täiendus elektriautode või -laadijate soetamise toetust, mida sai rohelise investeerimisskeemi raames taotleda perioodil 2011–2015. Muudatuse tingis asjaolu, et toetuse andjal ei olnud võimalik toetuse tagasinõudmise otsuseid sundtäitmisele suunata, samuti vajadus sätestada elektriautode toetuse tagasinõudmise otsused täitedokumentidena. Muudatus võimaldab juhul, kui isik, kellele antud toetus tagasi nõutakse, seda nõuetekohaselt tagasi ei maksa, esitada tagasinõudmise otsus kohtutäiturile sundtäitmiseks. Toetuse tagasinõudmise otsusele täitedokumendi staatuse andmine muudab menetluse lihtsamaks, läbipaistvamaks, efektiivsemaks ja odavamaks nii tagasinõudja kui ka toetuse saajate jaoks. Keskkonnaseadustiku üldosa seadust muudetakse, lisades viide Euroopa Liidu õigusaktile, mis reguleerib keskmise võimsusega põletusseadmetest õhku eralduvate saasteainete heite piiramist. Tegemist on normitehnilise märkusega. Tänan tähelepanu eest!

17:22 Aseesimees Enn Eesmaa

Meie täname teid ettekande eest! Küsimusi ei ole. Juhtivkomisjonipoolse ettekande teeb keskkonnakomisjoni liige Andres Metsoja. Palun!

17:22 Andres Metsoja

Aitäh, lugupeetud aseesimees! Head kolleegid! Riigikogu keskkonnakomisjon arutas seda eelnõu esmaspäeval, 15. mail. Osa võtsid kõik komisjoni liikmed ning lisaks olid kutsutud

Keskkonnaministeeriumi välisõhu osakonna juhataja Heidi Koger, kliima- ja kiirgusosakonna juhataja Evelyn Müürsepp ning kliima- ja kiirgusosakonna peaspetsialist Reeli Jakobi, samuti KredExi jurist Ingrid Ajangu.
Eelnõu tõepoolest puudutab nelja olulist aspekti, millest minister tegi juba ülevaatliku kokkuvõtte. Seepärast ei hakka mina neid enam eraldi käsitlema. Meil tekkis kohe elav arutelu selle üle, miks peab atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmist justkui kaks korda menetlema – on eelnõu 462 ja 464. Äkki oleks olnud võimalik need liita. Komisjonis küsis seda komisjoni esimees. Heidi Koger vastas, et eelmises päevakorrapunktis käsitletud eelnõu eesmärk on muuta peale atmosfääriõhu kaitse seaduse ka vedelkütuse seadust, seepärast poleks liitmine võimalik olnud. Evelyn Müürsepp täiendas, et algatamise ajal välistas eelnõude liitmise ka Euroopa Liidu nõuete täitmise tähtaja kontekst. Oli küsimus, kas korraga eirata nelja või vaid ühte nõuet.
On ka asjakohane mainida, et väljatöötamiskavatsust sellele eelnõule ei eelnenud, sest tegemist on kiireloomulise eelnõuga. Tänavu 1. juuliks pidi saama selle Euroopa Liidu direktiivi üle võtta.
Veel küsiti küsimusi, mis puudutasid elektriautodega seotud nn rohelist toetust. Pakutud muudatuse kohaselt on nüüd võimalik toetus tagasi küsida, kui taotleja on nõudeid rikkunud, ja on ka õigus täitemenetlus läbi viia. Selle kitsaskoha saame nüüd tänu eelnõule kõrvaldatud. Lisaks tunti huvi, kui mahukas saab olema laevaomanikele kohustuslikuks tehtav aruandmine. Selgitati, et laevaomanikke on kohustusest teavitatud ning praegu puudutab see 14 Eesti lipu all sõitvat laeva. Nende hinnangul nõuab kohustus lisatööjõudu, kuid uute andmete kogumise saab ühildada praeguste seire- ja aruandluskohustustega. Seejuures on laevaomanikud olnud mõistvad ja vaidluskohti ei ole tekkinud. Laevaomanike sõnul hakatakse uusi andmeid saama pigem arvutuslikel meetoditel ning seireks uusi seadmeid esialgu ei soetata.
Veel tekkis küsimus, kui palju on Eestis keskmise võimsusega põletusseadmeid, sest see eelnõu neid puudutab. Heidi Koger märkis, et eelnõu puudutab kuni 50-megavatise nimisoojusvõimsusega katlamaju ning et selliseid on Eestis ligi 800.
Otsustati määrata eelnõu 464 ettekandjaks Andres Metsoja, teha ettepanek võtta eelnõu Riigikogu täiskogu päevakorda tänaseks, 31. maiks ja teha ettepanek esimene lugemine lõpetada. On ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 2. juuni 2017 kell 12. Kõik need otsused tehti konsensusega. Aitäh!

17:27 Aseesimees Enn Eesmaa
Ettekandjale on Krista Arul küsimus. Palun!

17:27 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Te nimetasite äsja, et väljatöötamiskavatsust ei olnud, sest asjaga on kiire. Aga kas komisjon tundis seaduseelnõu arutades huvi selle vastu, milline on selle seaduse mõju ja kas seda on vaja ka muul eesmärgil, kui me jätame kõrvale Euroopa Liidu nõude? Mida see meie õigus- ja elukeskkonnale tähendab? On seda ikka vaja?

17:28 Andres Metsoja
Me oleme selle seaduseelnõu temaatikat näiteks rohelise toetuse skeemi käsitledes eelnevalt mitmeid kordi arutanud, otsimaks tekkinud probleemidele lahendust. Mis puutub täiendavatesse küsimustesse, mis on tekkinud Euroopa Liidu kontekstis, siis väga sügavat mõjuanalüüsi me tõepoolest ei käsitlenud. Ametnike antud vastused olid komisjoni liikmete arvates ammendavad. Need nõuded tuleb üle võtta ja Euroopas ühtset asja ajada.

17:29 Aseesimees Enn Eesmaa
Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur aitäh! Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimised? Seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 464 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määran eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 2. juuni kell 12.

---

16. 17:29 Kiirgusseaduse muutmise seaduse eelnõu (463 SE) esimene lugemine

17:29 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane viimane päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud kiirgusseaduse muutmise seaduse eelnõu 463 esimene lugemine. Ettekandjaks palun keskkonnaminister Marko Pomerantsi!

17:29 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Austatud aseesimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Seekord tutvustan kiirgusseaduse muutmise seaduse eelnõu. See on juba traditsiooniks saanud, et päevakorra viimane eelnõu tuleb esitada keskkonnaministril.
Eelnõu on koostatud seoses Euroopa Liidu Nõukogu direktiivi 2014/87/Euratom ülevõtmisega Eesti õigusesse. Direktiiviga on täiendatud tuumaseadmete tuumaohutust käsitlevat ühenduse raamistikku ning kohustust kehtestada riigis tuumaohutust reguleerivad õigusaktid. Eesti territooriumil ei ole ühtegi töötavat tuumaelektrijaama, puuduvad ka õppe- ja uurimisreaktorid ning tuumakütuse tsükliga seotud rajatised. Paldiski endisele tuumaobjektile kõnealune direktiiv automaatselt ei kohaldu. Aga direktiivi ülevõtmisel on arvestatud proportsionaalsuse põhimõtet ja kohalikke asjaolusid. Eelnõukohased muudatused mõjutavad eelkõige Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaametit ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalas tegutsevat ja Paldiski endist tuumaobjekti haldavat aktsiaseltsi A.L.A.R.A.
Eelnõu kohaselt käsitleb Keskkonnaministeerium järgmise perioodi, 2018–2027 kiirgusohutuse riikliku arengukava koostamisel eraldi teemana ka tuumaohutuse tagamist. Uue kohustusena tuleb Keskkonnaministeeriumil korraldada vähemalt iga kuue aasta järel temaatilisi vastastikhindamisi ning juhul, kui Paldiski endisel tuumaobjektil on tekkinud avariikiirituse olukord, korraldama viivitamata kiirgusohutuse riikliku auditi. Ka vastastikhindamise teema valitakse Paldiski objekti silmas pidades. Esimene vastastikhindamine korraldatakse 2017. aastal. Vastastikhindamise positiivne mõju avaldub eelkõige selles, et hindamise tulemusena saab riik tagasisidet, mis põhineb tehnoloogia ja teaduse arengul ning teiste töökogemusel, mis saadud vahejuhtumite analüüsil. Kokkuvõttes aitab see kaasa tuumaohutuse tagamisele Eestis. Samuti suureneb koostöö teiste Euroopa Liidu riikide ja Euroopa Liidu komisjonidega. Tänan tähelepanu eest!

17:32 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitüma ministrile! Juhtivkomisjonipoolse ettekande teeb keskkonnakomisjoni liige Terje Trei. Palun!

17:32 Terje Trei

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Olemegi jõudnud tänase viimase päevakorrapunkti juurde. Püüan teha võimalikult lühidalt. Ma tean sellest kõigest keskkonnaministrist natukene vähem ega hakka tema juttu üle kordama.
Lühidalt siis komisjonis toimunust. Kiirgusseaduse muutmise vajalikkusest saime ülevaate keskkonnaministrilt. Kiirgusseaduse muutmise seaduse eelnõu arutati komisjonis 15. mai istungil. Istungil osales Keskkonnaministeeriumist kliima- ja kiirgusosakonna juhataja Evelyn Müürsepp, kes tutvustas eelnõu ja vastas küsimustele. Meil tekkis vaid üks küsimus ja selle esitas komisjoni liige Valeri Korb, kes küsis, kas on olemas tegevusplaan juhuks, kui mõnes naaberriigis peaks juhtuma tuumaõnnetus. Evelyn Müürsepp vastas, et kiirgusohutuse arengukava käsitleb reageerimist hädaolukordadele ja samuti on olemas eraldi Siseministeeriumi algatusel koostatud kiirgushädaolukorra lahendamise plaan.
Kuna rohkem küsimusi ei olnud, siis jõudis komisjon üsna kiiresti otsusteni, mis tehti konsensusega. Need olid järgmised: teha ettepanek võtta eelnõu Riigikogu täiskogu istungi päevakorda 31. maiks 2017, teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute tähtajaks 2. juuni kell 12. Tänan tähelepanu eest!

17:34 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh teile, austatud ettekandja! Küsimusi ei ole. Kas fraktsioonid on huvitatud läbirääkimiste avamisest? Seda huvi ei ole näha. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 463 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määran eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 2. juuni kell 12. Auväärt kolleegid, sellega on tänane istung lõppenud. Tänan teid arutluste ja otsuste eest! Kohtume homme kell 10.

Istungi lõpp kell 17.34.